БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 66 (19.737). ● 1987 йил 22 март, якшанба ● Баҳоси 3 тийин.

ОКТЯБРЬ 70

МУСОБАҚА БАЙРОҒИНИ БАЛАНД КЎТАРАЙЛИК!

КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатномаси ва «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига тайёргарлик тўғрисида»ги қарори барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳам сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини янада жўш урдириб юборди. «Марказий Комитет меҳнаткашларнинг шарафли меҳнатига, профессионал ифтихорига, совет кишиларининг ватанпарварлигига мурожаат қилади, — дейилади бу улкан аҳамиятга молик ҳужжатда. — Бугун биз жадаллаштириш программасидаги асосий вазифа —ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини амалга ошириш соҳасида ишлаяпмиз. Қисқа муддат ичида экономикада сифат жиҳатидан силжиш бўлишини таъминлаш, келгусига мустаҳкам замин яратиш зарур. Октябрнинг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган мусобақа марказида ана шу вазифа турибди».

Бу вазифани қандай қилиб муваффақиятли ҳал этиш мумкин! Редакцияга келаётган хат-хабарларда республикадаги бир қатор ишлаб чиқариш коллективлари план топшириқларини адо этишда дуруст натижаларга эришаётганликлари, бунда ички резервлардан унумли фойдаланилаётганлиги ҳикоя қилинади. Мусобақа пешқадамлари сафида ташаббускор коллективлар ҳам борлиги ниҳоятда қувончлидир. Булар— «СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Охунбобоев номидаги Қўқон тикувчилик фабрикаси, Ўрта Осиё темир йўли Фарғона бўлими, Косонсой район матлубот жамиятига қарашли универмагининг комсомол-ёшлар бригадаси, «Узбекгидроэнергострой» трести, «Узагропромстрой»нинг 2-трестига қарашли 108-механизациялашган кўчма колонна, Олтиариқ райони қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларидир. Улар Улуғ Октябрь 70 йиллигигача икки йиллик планни бажариш ташаббуси билан майдонга чиққан эдилар.

Ташаббускорлар сафи кундан-кунга кўпайиб бораётганлиги ҳали ҳаракатга келтирилмаган қанчадан-қанча резервлар борлигидан далолатдир. Чунончи, Қўқон шаҳрида 4,5 мингдан зиёд ишчи ва хизматчи планни 7 ноябргача бажариш учун ўзаро мусобақалашмоқда. Тажриба қаерда яратилган қувватлардан фойдаланишга ижодий ёндашилса, меҳнат унумдорлиги бутун чоралар билан ўстирилса, ишлаб чиқариш ва технология интизомига қатъий риоя қилинса, янги техника ва илғор технология жорий этилса, меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив формаларидан фойдаланилса ва энг муҳими, социал соҳани ривожлантиришга эътибор берилса, ўша жойда кўзланган мақсадга эришиш мумкинлигини кўрсатмоқда.

Буюк доҳий В. И. Ленин мусобақа ташкилотчиларидан ошкораликни, натижаларни таққослашни, тўпланган тажрибани такрорлаш имкониятини яратишни талаб қилган эди. Гап ташаббуслар миқдори ва маъқулланган мажбуриятларда эмас. Илғор коллективлар куч-ғайрати билан юзага келган ташаббусларни ривожлантириш — энг муҳим вазифадир. Партия ташкилотлари, касаба союз ва комсомол органлари биринчи навбатда ана шу оммавий-сиёсий иш билан шуғулланишлари керак. Бу — хўжалик ташкилотларининг умумхалқ ишидан четда туришларини асло билдирмайди. Мусобақадошлар ғайрат-шижоатини моддий-техник жиҳатдан таъминлаш ва рағбатлантириш уларнинг шарафли бурчидир.

Таҳлиллар ҳамма жойда ҳам мусобақага қайта қуриш ва жадаллаштириш позициясидан ёндашилмаётганлигини кўрсатмоқда. Биргина халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни олайлик. Республикамизда ҳар бир киши ҳисобига йилига 54 сўмлик шундай маҳсулот ишлаб чиқарилаяпти. Бу — мамлакат ўртача кўрсаткичидан тўрт баравар камдир. Айни пайтда тайёрланаётган буюмлар сифати ҳам шу кун талабларига мутлақо жавоб бермайди. 33 корхона давлат қабулига ўтказилганидан кейин уларнинг аксарияти янгича ишлашга яхши тайёргарлик кўрмаганлиги маълум бўлди.

Вазифа — йилнинг дастлабки ойлари якунларини ҳар томонлама таҳлил этиш, мусобақадошлар диққат-эътиборини план топшириқлари ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини барбод этишга йўл қўймасликка қаратиш, иқтисодий ўсишнинг қўшимча резервларини топиш ва улардан фойдаланишни кучайтиришдан иборатдир. Касаба союз ташкилотлари ва хўжалик органлари социалистик мусобақани ташкил этишда уни хўжалик механизмини қайта қуриш билан, корхоналар ва бирлашмаларни тўла хўжалик ҳисобига, ўз-ўзини пул билан таъминлаш ва харажатларни қоплашга ўтказиш билан чамбарчас боғлиқ ҳолда такомиллаштиришга даъват этилгандирлар. Меҳнаткашларнинг мусобақаси, ташаббуси ва ижодиётини ривожлантириш учун хўжалик юритишнинг янги шароитларидан тўлароқ фойдаланиш, мусобақадошларни рағбатлантиришда социал адолат принципини қатъият билан амалга ошириш, ишлаб чиқаришда уюшқоқлик ва интизомни мустаҳкамлаш—меҳнат беллашувида асосий ўрин олмоғи лозим.

Афсуски, айрим корхоналар ва бирлашмаларда бу омилларга етарли эътибор берилмаётир. Натижада маҳсулот етказиб бериш планларининг бажарилиши устидан назорат бўшашиб кетди. Республикамизда йилнинг дастлабки икки ойи плани шартномавий мажбуриятларни ҳисобга олганда 95,9 процент бажарилди, холос.

Республикадаги капитал қурилишнинг аҳволи ҳам жиддий ташвиш туғдирмоқда. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, «Главташкентстрой» ва «Госагропромстрой» бўлинмалари асосий фондларни ишга тушириш, давлат капитал маблағларини ўзлаштириш топшириқларини бажармай келмоқдалар. Мавжуд кўнгилсиз аҳволдан қутилиш учун буюртмачи ва пудратчи ташкилотларнинг коммунистлари ўзаро мустаҳкам ҳамкорликни йўлга қўйишлари зарур. Улар ишнинг муваффақияти учун умумий масъулиятга асосланиб иш олиб боришлари керак. Ҳозир, беш йилликнинг учинчи йилидаги қурилишларни ўз вақтида планлаштириш имконияти бор бўлган бир пайтда шундай қилиш, айниқса, муҳимдир.

Партия комитетлари, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари социалистик мусобақанинг жорий якунларини чиқариш чоғида Октябрь 70 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигини назарда тутишлари даркор. Улар «рапортбозликка», ишларнинг ҳақиқий аҳволини безаб кўрсатишга қарши қатъият билан курашишлари керак. Афсуски, баъзи жойларда яна қўшиб ёзишларга уриниш ҳоллари учраб турибди. Чунончи, Самарқанддаги «Хлопкомаш» заводи билан «Самаркандхимстрой» трести ўртасидаги муносабатларда шундай бўлди.

Матбуот, телевидение ва радио олдида ҳам катта вазифалар турибди. Улар социалистик мусобақанинг боришини, мусобақадошларнинг ижодий изланишлари ва ташаббусларини оператив ёритиб боришга бурчлидирлар. Илғорлар иш практикасини, уларни юксак пировард натижаларга олиб борган йўллар ва воситаларни чуқурроқ акс эттириш, айрим коллективларнинг қолоқлик сабабларини принципиал кўрсатиш, уларга ишдаги қийинчиликлар ва камчиликларни бартараф этишда ёрдам бериш—оммавий ахборот воситалари ходимларининг шон-шараф ишидир.

Режалаштирилган ҳамма ишларни пухта бажариб, халқимизнинг катта байрамини муносиб кутиб олиш ҳар бир ишлаб чиқарувчининг, ҳар бир меҳнат коллективининг ватанпарварлик бурчидир.

● БУГУНГИ СОНДА

● Коллектив пудратнинг ташкил этиш ва ривожланиш муаммолари
2 — бет.
● Анъанавий Ҳамзахоний кунлари
3 — бет.
● «Совет Ўзбекистони» соврини учун мусобақалар — оммавий кўриги
4 — бет.

*

Республикамиз меҳнат коллективлари Улуғ Октябрнинг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар. Илғор коллективлар ва новаторлар зарбдорларча ишлаб, суръатга суръат қўшмоқдалар, қувончли натижаларни қўлга киритмоқдалар.

Ўнгдаги суратда: Тошкент подшипниклар ремонти заводи пешқадам ишчилари Раиса Семёнова ва Зуҳра Жўраева. Улар ресурслардан унумли фойдаланиб, смена нормасини муттасил бир ярим ҳиссадан адо этишяпти.

Чапдаги суратда: Усмон Юсупов районидаги Ульянов номли совхознинг илғор бригадаси бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Гулчеҳра Мўминова. Бригада аъзолари кўкламни пухта ҳозирлик билан кутиб олмоқдалар.

Т. Каримов ва А. Тўраев фотолари.

*

● *Илғор тажриба—оммага*

18 апрель — коммунистик шанбалик

БЕШ ЙИЛЛИК ФОНДИГА

✦ Андижон меҳнатчилари В. И. Ленин туғилган кун шарафига коммунистик шанбалик ўтказишга аҳд қилган Москва темирйўлчиларининг даъватини қувватлашларини айтдилар.

Локомотив депосида учта тепловознинг планли ремонтини тугаллашга, бу ишни аъло даражада бажаришга қарор қилинди. Барча локомотив бригадалари шу куни поездларни тежаб қолинган ёнилғи ҳисобига бошқаришга сўз берди.

Меҳнат байрамида 667 киши қатнашади, шундан беш юз киши зарбдор вахтани ўз иш жойларида ўтказади, қолганлар эса депони, кўчаларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш билан шуғулланадилар. Ишлаб топилган маблағнинг ҳаммаси беш йиллик фондига ўтказилади.

ПУХТА ҲОЗИРЛИК

✦ Наманган яйлов-мелиоратив бирлашмасининг механизациялаштирилган колоннасида Поп райониниг баланд тоғли яйловларида ишлаш учун зарбдор бригада тузилди. Бу коллектив 18 апрель куни ёзги ўтлатиш вақтида молларни ичимлик сув билан таъминлаш учун қурилмани монтаж қилиш билан шуғулланади.

Мелиораторлар меҳнат байрами вақтида райондаги хўжаликларда водопровод тармоқларини фойдаланишга топшириш ниятидадирлар. Ишчилар билан бирга колонна инженерлари ва хизматчилари ҳам меҳнат қиладилар. Уларнинг ҳаммаси биргаликда 20 минг сўмлик ишни бажаришмоқчи.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

21 март куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайловларга ҳамда халқ судьяларини сайлашга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказиш масалалари кўриб чиқилди. Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг масъул ходимлари, область ва район партия комитетлари, халқ депутатлари область ва район Советлари ижроия комитетларининг секретарлари ҳамда бўлим мудирлари қатнашдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети секторининг мудири Ю. И. Рижов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири П. В. Догонкин нутқ сўзладилар.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раиси Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок, республика Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Маъмурий органлар бўлимининг мудири Д. А. Усатов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

1986 йил иш якунларига кўра Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиблари деб топилган Ўзбекистон корхоналари ва ташкилотлари, колхозлари ва совхозларининг коллективларига КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари тантанали вазиятда топширилмоқда. Тошкент сут ишлаб чиқариш бирлашмасида Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин илғор коллективга байроқ топширди.

Ўтган йили эришган юқори ишлаб чиқариш кўрсаткичлари учун Самарқанд районидаги «Победа» колхози коллективи КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғига сазовор бўлди ва у СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасидаги Бутуниттифоқ ҳурмат тахтасига ёзилди. Хўжалик меҳнатчиларининг йиғилишида ана шу юксак мукофот топширилди.

Олмалиқ геология-разведка экспедициясида, Тошкент область Иттифоқ посёлкасидаги Дамачи балиқ комбинатида, Сирдарё областидаги «Ленинград» колхозида кўчма Қизил байроқларни топширишга бағишланган йиғилишлар бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

КАДРЛАР ЎҚУВИ

21 март куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия-хўжалик активлари республика мактабида навбатдаги машғулот ўтказилди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси сиёсий иқтисод кафедраси раҳбари, профессор Р. А. Белоусов «Экономикани бошқариш системасини такомиллаштиришнинг асосий йўналишлари» мавзуида лекция ўқиди.

(ЎзТАГ).

ТАДБИРКОРЛИК—МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

Кейинги йилларда республикамизда картошка етиштириш бирмунча кўпайган бўлса-да, айрим деҳқонлар: «Бу экин бизнинг шароитимизда кўнгилдагидек ҳосил бермайди», — деган фикрдан тўла халос бўлганларича йўқ. Улар бор маҳоратларини ишга солиш ва изланиш ўрнига ҳосилдорлик пастлигини об-ҳаво ноқулайликлари ҳамда тупроқ-иқлим шароитига ағдариб қўя қолишни афзал кўришаётир.

Менимча, бу қимматли экин ҳосилини кўпайтиришнинг катта резервлари бор. Шу туфайли қатор областларда картошкачиликда жиддий юксалиш ҳануз кўзга ташланмаётир. Омилкорлик билан иш юритиб, картошканинг у ёки бу нави агротехникасини чуқур ўргансак ва белгиланган тадбирларни вақтида адо этишга эришсак, ҳамма ердан ҳам мўл ҳосил олиш мумкин. Бунга Риштон районидаги «Сўх» совхози миришкорлари, айниқса, хўжаликнинг Икромжон Метинов бошлиқ бригадаси фаолиятини мисол қилиб келтириш ўринлидир.

Икромжон — деҳқон фарзанди. У кўпчилик тенгқурлари қатори қишлоқда ўсди. Она табиатга, сахий заминга меҳр қўйди. Аввал тракторчилик қилди. Ҳалоллиги, меҳнатсеварлиги, изланувчанлиги туфайли эл оғзига тушди. 1981 йилда совхознинг қолоқ бригадасига бошлиқ этиб тайинланди.

— Бригадир бўлишни орзу қилиб, кейин мақсадига эришгач, бирор марта ҳам сўзининг устидан чиқолмаганларни кўрганман, — дейди И. Метинов. — Шу сабабли аввалига мен ҳам чўчидим. Лекин ҳамма нарса одамларга, уларнинг қандай ишлашига боғлиқлигини яхши билардим. Шунинг учун раҳбар бўлдингми, аввало коллектив ҳурматини қозониш, меҳнатда ҳам, муомалада ҳам, хулқ-атворда ҳам барчага намуна бўлиш керак, дейишади. Ҳақ гап. Уларнинг ташвишига ҳамдард, қувончига шерик бўлиш лозим. Шундай қилишга ҳаракат қилдим. Биласизми, бирор иш юзасидан бригада аъзолари билан маслаҳатлашсам, улар шундай фойдали гапларни айтишадики, эшитиб қувонаман.

Ҳа, бригадирнинг тадбиркорлиги туфайли коллективда ўзаро ишонч, ҳамжиҳатлик, аҳиллик, ташаббускорлик кенг томир отди. Шу сабабли бирор йил йўқки, бригада ўз зиммасидаги план ва мажбуриятларини ошириб бажармаган бўлса. Ўтган икки хўжалик йилининг якунлари буни яққол кўрсатиб турибди. Картошкакорлар 1985 йил 44 гектар ерда деҳқончилик қилиб, ҳар гектар ердан пландаги 153 центнер ўрнига 164 центнердан ҳосил олишган бўлса, ўтган йили 51,3 гектар ернинг ҳар гектаридан 185 центнердан хирмон кўтардилар. Ҳосилдорликни ошириш билан бирга таннархни камайтиришга ҳам эришилди. Шу туфайли бригада аъзоларининг даромадлари юқори бўлди. Йил якунига кўра улар ишлаб топилган ҳар бир сўмга 1 сўму 16 тийиндан қўшимча ҳақ ҳам олдилар.

— Коллективимиз аъзоларининг ҳаммаси меҳнаткаш, ишбилармон кишилар, — сўзини давом эттирди бригадир. — Уларга буйруқ беришнинг ҳожати йўқ. Ҳамма ўз ишини пухта бажариши билан бирга шеригини ҳам назорат қилади. Ножўя бажарилган иш бригаданинг барча аъзолари манфаатига зарар эканлигини яхши тушунишади.

Ҳозир Икромжон Метинов бошлиқ бригада далаларида бўлган кишининг кўзи қувнайди. Маҳаллий ва минерал ўғитлар билан тўйдирилиб, чуқур шудгорланган ерлар хамирдек кўпчиб турибди. Ҳосилни эрта етиштириш учун плёнкалар остида уруғлик картошка ундирилаяпти. Дала бошига чиринди ташиб чиқариш, ариқ зовурларни тозалаш ишлари уюшқоқлик билан давом эттирилаётир. Бу ишларнинг ҳаммаси юбилей йили хирмони ҳар қачонгидан юксак бўлишидан дарак бермоқда.

Қ. САЛОМОВ,
Риштон районидаги «Сўх» совхозининг «Ровон» бўлими агрономи.

РАСМИЯТЧИЛИК

● *Бир хат изидан*

Ҳурматли редакция! Биз Бўка районидаги «Кўкорол» совхозининг сут-товар фермасида ишлаймиз. Бу ерда молбоқар, сут соғувчиларга яхши шароит яратиб берилмаган. Фермамизда ишни қайта қуришга қачон киришиларкин?!

З. Сейналиева, З. Эргашева, Г. Кенжабоева ва бошқалар.

Дарвозадан ичкарига киришингиз билан анъанага кўра мусобақада ғолиб чиққан илғорлар шарафига кўтариладиган Қизил байроққа кўзингиз тушади. Қайси ғолибнинг шарафига кўтарилган экан байроқ? Лекин унинг остида биронта ҳам фамилияни учратмайсиз.

— Сиз ким билан мусобақалашгансиз? — сўраймиз ферманинг пешқадам соғувчиларидан бири Ҳосият Раҳимовадан.

— Ҳосият Эргашева билан, — деди у.

— Янгилишяпсиз, мусобақадошингиз Э. Шеримова, — гапга қўшилди ферма бригадири Ю. Комиссарова.

— Йўқ, мен Эргашева билан мусобақалашганман, — ўз сўзида туриб олди Ҳ. Раҳимова.

Сут соғувчилар, молбоқарлар билан бўлган суҳбат шуни кўрсатдики, фермада социалистик мусобақа номигагина ташкил этилган. Соғувчилар ким билан мусобақадошлиги, шерикларининг мажбуриятлари, ҳозирги кундаги кўрсаткичлари тўғрисида аниқ тасаввурга эга эмас. Бош зоотехник Қ. Исабоев, чорвачилик бўйича катта бухгалтер М. Тимофеева, экономист М. Баттолов имзолаган (!) соғувчиларнинг 1987 йил учун ўзаро социалистик мусобақасида зиммага олган мажбуриятлари рўйхати эса меҳнат баҳсида қатнашаётганлар тўғрисида конкрет манзарани акс эттирмайди. Кўринарли жойга илиб қўйилиши лозим бўлган ушбу рўйхат нимагадир шу вақтгача катта бухгалтернинг ғаладонида ётибди.

Энди ҳилпираб турган байроқ ким учун кўтарилгани номаълумлигининг боиси равшан бўлди.

Фермада мусобақа кучига панжа орасидан қаралгани, тарбиявий ташкилотчилик ишлари суст олиб борилаётгани, жадаллаштиришнинг негизи — инсон тўғрисида етарли ғамхўрлик қилинмаётгани сабабли моллар маҳсулдорлиги пасайиб кетди. Ўтган йили планда белгиланганидан 44 тонна сут, 86 тонна гўшт ва 95 минг дона тухум кам ишлаб чиқарилди. Ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут миқдори кўзда тутилганидан 101 килограмм камайиб кетди ёки ҳар бош қорамол маҳсулдорлиги 2349 килограммни ташкил этди. Совхоз чорвачилик соҳасидан 270 минг сўм зарар кўрди.

Нега шундай бўлди?

Бу саволга хўжалик партия ташкилотининг секретари Ҳ. Абдуллаев аниқ жавоб беролмай чорвачилик рентабелли тармоққа айланa олмаётгани ва бу мақсад учун тегишли маблағлар ажратиш қийин бўлаётгани хусусида умумий мулоҳаза юритиш билан кифояланди.

Агар партия ташкилоти, коммунистлар чорва туёғини ўстириш, маҳсулдорлигини ошириш, аҳолининг гўшт, сут маҳсулотларига бўлган талаб-эҳтиёжини тўлароқ қондириш тўғрисида чинакамига бош қотирмасалар, чорвачиликдан кўрилажак даромад орзулигича қолавериши аниқ.

Маълумки, чорвачиликни рентабелли соҳага айлантиришда туёқ сонининг кўплиги эмас, балки уларнинг зотини яхшилаш, озуқа базасини яратиш ва айни пайтда сигирлардан янада кўпроқ сут соғиб олиш учун кураш асосий роль ўйнайди. Афсуски, «Кўкорол» совхози фермасида юқоридаги талаблар асосида иш юритиляпти, дейиш қийин.

Қўлимизда район хўжаликлари сут соғувчиларининг ойлик иш якунлари тўғрисидаги маълумот. Унда «Ленин йўли» колхозидан М. Маҳмудова, М. Қаюмова ҳар бош сигирдан 361-314 килограмм, «Октябрь 40 йиллиги» колхозидан М. Абдуллаева, С. Гелдиева 336-290 килограммдан сут соғиб олишганлиги қайд этилган. «Кўкорол» совхозидаги пешқадам соғувчилар Р. Мичалева, Ҳ. Раҳимова, Э. Шеримова ўртоқларнинг натижалари эса 180-170 килограммни ташкил этади. Улар бу кўрсаткичларни янада оширишлари мумкин эди. Сигирлар парвариши талаблар даражасида бўлмагандан кейин соғувчиларнинг қўлидан нима ҳам келсин. Ферма бўйича ҳар бош сигирдан соғиб олинаётган сут миқдори эса бир кунда 4-6 литрдан ошмаяпти.

Чорвадорларга яратиб берилган маданий-маиший шароитлар хусусида ҳам эътирозлар бор. Чунончи яқинда ишга тушган соғувчилар уйида мазмунли дам олиш учун имконият йўқ. Учта каравoт қўйилган уй иситилмайди. Душхона ҳали орзу. Молбоқарлар учун мўлжалланган хона эса ҳали жиҳозланмаган. Шахмат-шашка йўқ. Кундалик матбуот нашрлари кечикиб келтирилади.

Кўриниб турибдики, совхозда ишни қайта қуришга ҳали жиддий киришилмаган. Инсон омилига эътибор диққат марказида эмас. Хўжаликка яқиндан ёрдам беришда эса район партия, совет ташкилотлари, РАПО раҳбарлари собитқадамлик кўрсатишмаяпти.

А. МАННОПОВ.

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

● ТОШКЕНТ. 21 март. Область Советининг сессияси бўлди. Коммунистик район ижроия комитетининг район маҳаллий Советлари ва хўжалик раҳбарларининг қишлоқ ва посёлкаларни социал жиҳатдан янгилаш, КПСС XXVII съезди талаблари асосида турмуш маданиятини ошириш ишлари тўғрисидаги ҳисоботи тингланди.

Область Совети план-бюджет комиссиясининг ҳисоботи, олдинги сессиялардаги докладларда ва депутатларнинг нутқларида айтилган танқидий таклифлар ва мулоҳазалар қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги ахборот, мандат комиссиясининг «СССРда халқ депутатлари статуси тўғрисида» СССР Қонунини бажариш борасида область Совети депутатлари фаолиятининг айрим масалалари хусусидаги ахбороти ҳам тингланди.

● САМАРҚАНД, 21 март. Халқ депутатлари Самарқанд область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида умумтаълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари қандай бажарилаётганлиги ҳамда бу ислоҳотни амалга оширишни янада жадаллаштириш борасида маҳаллий Советлар депутатларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Депутатлар область Совети транспорт, йўл қурилиши ва алоқа доимий комиссиясининг иши тўғрисидаги ҳисоботни ҳамда қишлоқ хўжалиги доимий комиссиясининг область колхоз ва совхозларида Ер тўғрисидаги қонунларга риоя этилиши ҳақидаги ахборотини ҳам тингладилар. Депутат А. Ҳаитов ўз депутатлик вазифаларини қандай бажараётганлиги тўғрисида ахборот берди.

● НАМАНГАН, 21 март. Область Советининг сессиясида КПСС XXVII съезди қарорлари асосида ҳунар-техника таълими системаси моддий-техника базасини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, бу системада кадрлар тайёрлашни яхшилаш масалалари тингланди.

Сессияда депутатлар З. Тожибоев билан А. С. Лядскаянинг депутатлик вазифаларини қандай бажараётганликлари, олдинги сессияларда депутатлар айтган танқидий таклифлар ва мулоҳазалар қандай амалга оширилаётганлиги ҳақидаги ахборотлар ҳам тингланди.

● ЖИЗЗАХ, 21 март. Область Советининг сессияси маҳаллий Советлар депутатларига берилган наказлар қандай бажарилаётганлигини кўриб чиқди.

Сессияда Жиззах область халқ контроли комитетининг иши тўғрисидаги ҳисобот ҳам тингланди.

● УРГАНЧ, 21 март Область Советининг сессиясида халқ депутатлари маҳаллий Советларининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш борасидаги вазифалари муҳокама қилинди.

Область Советининг депутатлари А. Қурбонбоев билан Ю. Худойбергановнинг ўз депутатлик вазифаларини қандай бажараётганликлари ҳақидаги ахборотлари тингланди.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети партия XXVII съездининг жамиятимиз социал-иқтисодий тараққиётини тезлаштириш борасидаги кўрсатмаларига амал қила бориб, хўжалик механизмини қайта қуришга, унинг сарф-харажатлар характерини енгиб ўтишга алоҳида эътибор бермоқда. Мамлакатда бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар мустақиллигини оширишга, уларнинг ўз фаолиятлари натижалари учун масъулиятини кучайтиришга йўналтирилган иқтисодий алоқаларнинг янги формалари актив ишлаб чиқиляпти.

Ҳозирги вақтда республикамиз индустриясининг кўпгина тармоқларида, агросаноат комплекси ва маиший хизмат соҳасида ишнинг янги шароитларига ўтилмоқда, — деди Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. Н. Нишонов кенгашни оча туриб, — КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида ва кенгашларда иқтисодий қайта қуриш масалалари бўйича хўжалик юритиш ва бошқарувни қисқа вақт ичида бутунлай янги системасини яратиш вазифаси илгари сурилди. Бу мақсадга эришишнинг бош воситаларидан бири — коллектив пудратни ривожлантиришдир.

Республикамизда сўнгги йилларда меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг прогрессив формаларини ривожлантириш юзасидан тадбирлар белгиланди. Бироқ улар ҳозирча кўзланган самарани берганича йўқ. Масалан, давлат агросаноат системасида 70 процентга яқин деҳқончилик, 30 процент ферма коллективлари пудратга бириктирилган. Айни пайтда зарар кўраётган хўжаликлар сони ўсиб бормоқда, колхозлар ва совхозлар даромади камаймоқда, хўжалик ҳисобидан кўрилган мақсадларга эришилмаяпти.

Бошқа тармоқларда ҳам ташвишли вазият юз бермоқда. Шундай ҳоллар борки, бригадалар, участкалар, цехлар пудрат шароитида ишлашга тайёр-у, бироқ маъмурият сусткашлик қиляпти, қуйидан бошланган ташаббусларни «ушлаб» турибди.

КОЛЛЕКТИВ ПУДРАТ МУАММОЛАРИ

Эсингизда бўлса, газетамизнинг олдинги сонларидан бирида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг коллектив пудратни жорий этиш ва ривожлантириш муаммолари бўйича кенгаши бўлиб ўтгани ҳақида хабар қилган эдик.

Бугун шу кенгаш материалларининг муфассал тафсилоти билан танишасиз.

Тажрибалар нимани кўрсатмоқда?

Ҳ. Н. ТОЖИЕВ,
Ўзбекистон ССР Давлат меҳнат комитетининг раиси

— Ҳисоботларга кўра ўтган беш йилликда бригада пудрати бирмунча кенг жорий этилган. 1984 йилда олдинги йилга нисбатан коллектив пудратчилар сони 16 процентга, 1985 йилда эса 26 процентга ўсишга эришилди. Лекин одилона қилиб айтганда, шу нарса маълум бўлдики, тўла хўжалик ҳисоби билан ҳамма ишловчиларнинг атиги 3 процентигина қамраб олинган экан. Иш усулининг самараси пасайиб кетмоқда. Хўш, нега?

Мана, яққол мисол. Янгийўл мебель фабрикасида 1985 йилда пудрат усулида 28 бригада — 560 киши ишларди. Ўтган йили эса бирор бригада ҳам бу усулда ишламади. Ишчилар хом ашё ва материаллар таъминоти ёмон бўлгани учун маъмурият билан шартнома тузишдан бош тортдилар.

В. И. АНТОНОВ,
Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети раисининг биринчи ўринбосари

— Қишлоқда ҳам шундай ҳол. Коллектив пудрат бу ерда аллақачон ёйилган бўлса-да, маҳсулот таннархининг пасайиши сезилмаяпти. Давлат агросаноат комитети эса бунга етарли эътибор бермади. Чунончи, ўтган йили ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 1985 йилга нисбатан 709 миллион сўмга камайди. Меҳнат унумдорлиги эса 11 процентга тушиб кетди, 335 совхоз ва 14 колхоз зарар келтирди.

Ҳ. Ҳ. ҒУЛОМОВ,
«Союзмашхлопководство» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори

— Бирлашмамизда коллектив пудратга ўтиш ишлари юришиб кетди. Бунда бизга ишлаб чиқариш миқёсларнинг ўзи ёрдам бермоқда. Бирлашманинг 280 та бригадасидаги ишчиларнинг қарийб 95 проценти ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг аниқ бутланган нормасига эга. 40 процент бригада хўжалик ҳисобига ўтди. Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига олган мажбуриятимизда биз уларнинг сонини икки баравар оширишга сўз бердик. Зеро, хўжалик ҳисоби муносабатлари меҳнатнинг коллектив формаларига асосланади.

Биз ишни чўткали съемщиклар ишлаб чиқарувчи кичкина участкадан бошладик. У ерда 3 та асосий ва 3 та ёрдамчи бригада ишлаб турди. Улар орасида ўзаро муносабат йўқ эди. Натижада, тушунмовчиликлар ва айрим зиддиятлар туғилди. Мастерлар, технологлар ва бошқа мутахассисларни ўз ичига қамраб олувчи ягона пудратчи коллектив вужудга келиши билан ишчилар сони 4 ҳисса камайди, маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича йиллик план 19 октябрда бажарилди. Маҳсулотларимиз юксак сифат билан қабул қилинди. Бундан ишчилар ҳам манфаатдор бўлишди. Уларнинг маошларига қўшимча берилган ҳақ 11 минг сўмни ташкил этди.

Ўтган йили корхонадаги барча хўжалик ҳисобидаги бригадаларда 250 минг сўмлик материал, ёнилғи ва асбоб-ускуналар тежаб қолинди. Улардан ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг ярми олий сифат категорияси билан қабул қилинди. Бироқ ҳали хўжалик ҳисобидаги пудрат ишимизда техникавий, технологик, ташкилий, энг муҳими — психологик тўсиқлар учраб турибди.

Ф. Қ. ҚАЮМОВ,
САНИИЭСХ директори ўринбосари, иқтисод фанлари доктори, профессор

— Бизда ҳали 60-йиллардаёқ коллектив пудратга яқин — «нарядсиз» иш усули жорий этилган эди. Бироқ у охиригача етказилмади. Кейинчалик янгича гаплар тарқалди. Айрим областларда пудратчи коллективлар 90 процентга етганлиги ҳақида хабар бўлди. Бу ўринсиз мақтанчоқлик эди, холос. Чинакам меҳнатни баландпарвоз рапортлар билан алмаштиришга уриниш эди.

Қишлоқ хўжалигида иш ҳақи фондининг шаклланишида ҳосил бўлган системанинг чиқим сарф-харажатлари бошқа тармоқлардаги сингари ҳали ишлаб чиқариш талабларига тўла жавоб бермаслиги ҳақида ҳеч ким жиддий ўйлаб кўрмади. Ҳатто ҳозир ҳам моддий рағбатлантириш технологик жараёнларнинг моддий харажатларига асосланяпти. Шунинг учун ҳамки, ишлаб чиқарувчи кучлар билан ишлаб чиқариш муносабатлари ўртасида тўқнашувлар келиб чиқмоқда.

Пудратнинг таърифи ва рағбати

Халқ хўжалиги турли тармоқларининг манфаати коллектив пудрат ривожи ва рағбатига турлича ёндашишни тақозо этади. Шу боисдан ҳам у ишлаб чиқарувчилар билан бирга олимлардан ҳам аниқ йўналишларга эга изланишлар бўлишини талаб қилади. Кенгаш қатнашчилари масаланинг шу томонига алоҳида эътибор беришди.

Ф. Қ. ҚАЮМОВ:

— Илгарилари иш ҳақи умумий фондининг 14—15 проценти пировард маҳсулот учун сарфланган сарф-харажат ҳиссасига тўғри келарди. Бироқ коллектив пудрат фақат пировард маҳсулот учунгина кўзланган бўлгани туфайли бу ҳиссани 70—80 процентга етказиш мақсадга мувофиқлиги ҳам, табиий. Зеро, бу — конкрет хўжалик ҳисоби бўлади. Колхоз раиси, бригадир, пудратчи бўлинмаларда етиштирилган ҳар бир тонна пахта, гўшт, дон ва бошқа маҳсулотлар учун қанча ҳақ олишларини олдиндан аниқ тушунтириб беришлари керак. Бу рақамлар беш йиллик охиригача қатъий сақланиб турмоғи лозим. Фақат шу йўл билангина одамларни қизиқтириш мумкин. Айни пайтда ишлаб чиқаришнинг конкрет шароитларини ҳам ҳисобга олиш зарур. Айрим хўжаликларда ҳар бир деҳқонга 10 гектардан, бошқа хўжаликларда 10 баравар камроқдан ер тўғри келади. Ҳолбуки, ҳар бир ишчига 1,5 гектардан майдон тўғри келадиган 70 процент хўжаликларда пудратни жорий этиш мумкин эмас. Чунки бундай ҳолда ҳар бир кишига нари борса ойлик иш ҳақи 60 сўмдан тушади, ахир. Демак, биз пудратни жорий этиш олдидан меҳнатни ташкил этишнинг янги формаси ҳисоб-китобларига кўра, қишлоқ хўжалигида банд бўлган одамлар сонини аниқ белгилаб олишимиз, амалга ошириладиган ишларни қатъий планлаштиришимиз даркор.

Планлаштиришда мутлақо фавқулодда ҳоллар рўй бермоқда. Пудратчи бўлинмаларга ҳозир ҳар бир экин учун технологик карталар ишлаб чиқариляпти. Бошқача айтганда, битта бригада учун минглаб ҳисоб-китоблар тайёрланяпти. Деҳқонлар уларда онгли чалкашликларни илғамоқдалар. Биз шунинг учун ҳам институтимизда фақат 8—10 тагина кўрсаткичларни ажратиб чиқдик. Республика Давлат агросаноат комитети бунга рози бўлди, бу ҳисоб-китоблар ҳозир колхоз-совхозларга етказиб берилди.

Яна бир кутилмаган ҳол: ҳосил йиғим-терими даврида пудрат принципларининг бузилиши ҳақида. Маълумки, пахта йиғим-теримига одамларни оммавий жалб этиш ҳозирча ўзини ҳеч қандай иқтисодий нормалар билан оқламаяпти. Айниқса, харажатни ўз чўнтагидан тўлаши керак бўлган пудратчи коллективларда... Хўжалик ҳисоби «ҳарфи»ни билиб олган бригадирлар эндиликда ёрдам сўрамаяпти. Лекин биз ҳамон уларга студентларни, шаҳарликларни сафарбар қиляпмиз.

А. И. ИБРОҲИМОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор

— Бригада пудратини жорий этишда тупроқ иқлим шароитини инобатга олиш жуда-жуда зарур. Бунда планлаштириш органлари, Давлат нарх комитети зудлик билан ёрдам беришлари керак.

Яқинда менга Тошкент область партия комитети ходимлари билан бирга 3 та район пахтакорлари фаолиятини кўриб чиқишда қатнашишга тўғри келди. Оққўрғон районидаги Норматов номли колхозда тупроқнинг тури 3—4 хил, лекин пировард натижа учун ҳақ тўлашда эса бу акс этмайди.

Хўжаликларда коллектив пудратнинг турли хил вариантлари стихияли равишда юзага келади. Баъзан бир оила 10 гектар ерга ишлов беради, баъзан шунча майдон икки-уч оилага бўлиб берилади. Уларга техникани бириктириб қўйишни эса ҳеч ким ўйламайди. Айрим ҳолларда тажриба тариқасида пудратчи коллективларда механизациялашган звенолар тузилади.

Балки деҳқончиликдаги пудратни индустриал изга кўчириш учун шундай қилиш керакдир. Бошқа томондан олганда, айрим коллективлар бунга ўтишни унча исташмайди, — иш ҳақи фондининг ҳаммасини ўзлари олишни хоҳлашади.

Ҳозир хўжалик ҳисоби методларини пахтачиликда кенг жорий этиш анча муҳимдир. Деҳқончиликнинг бошқа тармоқларида бу соҳада ижобий силжишлар кузатилмоқда. Масалан, Оққўрғон районида сабзавот ва картошка етиштирадиган 2 мингта оилавий звено муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда. Хўжаликларнинг мутахассислари ва раҳбарлари бевосита пировард натижалардан моддий манфаатдорликни таъминлашга эътибор беришлари керак. Чунки кўпинча бир хил ресурс потенциалига эга бўлган хўжаликлар бир хил ҳажмда маҳсулот етиштиришмайди. Айримлари 10 ва ундан зиёд миллион сўмлик, бошқалари эса ундан қарийб икки марта кам маҳсулот тайёрлашади. Мутахассислар эса бир хил маош олишади. Шундай қилиб, улар фойда ва зарардан ташқарида қоладилар. Бу уларни ижодий ишлашга йўналтирмайди. Яна шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, бизнинг қатор хўжаликларимизда мутахассислар ва маъмурий-бошқарув аппарати ходимлари кўп, бунинг устига уларнинг малакаси етарли эмас. Техника ва экономика ўқув юртларида тайёрланаётган кадрларни ҳисобга олиш бўйича Тошкент шаҳар партия комитетининг қизиқ тажрибаси бор. Бу тажриба қишлоқда ҳам кенг ёйилса, кадрлар хўжаликларнинг буюртмаси билан тайёрланса, яхши бўларди.

Пискент районида мутахассислар малакасини жойларнинг ўзида ошириш мумкин, деб ҳисоблашишади. Бунинг учун мураббийлар лозим. Шу туфайли республиканинг етакчи олимлари, экономистлари оталиқ ёрдами ҳақида шартнома тузмоқлари, хўжаликларда тез-тез бўлмоқлари лозим.

К. П. ДУДИН,
«Главташкентстрой» бошлиғи

— Коллектив пудратни жорий этиш бўйича методик ва амалий ёрдамга қурувчилар ҳам муҳтож. Бахтга қарши ҳозир бизга амалиётдан анча ажралиб қолган олимлар келишади. Қатор амалий ишларни ҳаётга жорий этишга эса катта эътибор билан ёндашиш керак. Малака ошириш факультетларида мутахассисларни хўжалик юритишнинг янги методларига ўргатиш ҳам бизни қаноатлантира олмайди.

Биз Давлат меҳнат комитети, Госстрой, ВНИПИ Ўрта Осиё комплекс бўлими ёрдамига муҳтожмиз. Ҳозиргача республикада коллектив пудрат бўйича керакли нормативлар, методик материаллар, ҳужжатлар формаси, ҳисоб-китоблар намунаси бўлган ягона умумлашган амалий қўлланма ишлаб чиқилмаган ва чоп этилмаган.

Бу, биз аниқ мақсадни кўрмаяпмиз, деган маънони билдирмайди, албатта. Бизнинг етакчи ходимларимиз «Мособлсельстрой»нинг 18-трести, Даугавпил территориал умумий қурилиш тресги ва мамлакатимизнинг бошқа илғор ташкилотларида бўлдилар. Командировка натижалари «Главташкентстрой» системаси ходимлари томонидан семинарларда ўрганилмоқда. Ҳамма — бошқарма бошлиғидан тортиб то ишчигача — махсус курсларда ўқимоқда.

Қурилишда пудрат усули анча узоқ тарихга эга. У Злобиндан бошланади. Бироқ тажриба — бригада пудратининг ўзи инженер-техник ходимларнинг ва бошқа хил хизматларнинг иштирокисиз ижобий натижалар бермаслиги мумкинлигини кўрсатди. Шунинг учун ҳам биз барча системани, унда ишлайдиган ҳамма ходимларни пудратга жалб этиш йўлида иш олиб боряпмиз.

Ҳ. Н. ТОЖИЕВ:

— Умумлаштирувчи материаллар, методик қўлланмалар йўқлиги ҳақида тўғри гапирилди. Биз шу масала билан шуғулланяпмиз. Бунинг учун илғор, ўртача ва қолоқ корхоналарни танладик, ишчилар, бригадирлар билан суҳбатлашдик. Ана шу суҳбатлар асосида савол-жавоб принципига асосланган брошюра нашр қилишга қарор қилдик.

Н. А. ХАН,
Тошкент қишлоқ хўжалик институти проректори, иқтисод фанлари доктори, профессор

— Аввало, менимча, пудратни жорий этишга бир қолипда, бирор нарсага асосланмаган ҳолда ёндашувдан воз кечишимиз керак. Ҳа, методик материаллар кам, аммо у бор. Бироқ, қишлоқ хўжалиги учун мавжуд бўлган тавсияномаларда хусусан, нарядсиз аванс системаси кичик меҳнат коллективлари доирасидагина қўлланиши мумкинлиги кўрсатиб ўтилган. 5—6 механизатор ғалла экиб, уни тез ва исроф қилмасдан ўриб-йиғиб оладиган Россия Федерацияси ғаллакорлари учун бу мумкиндир. Бизда, пахтачиликда бундай қилиб бўлмайди. Республикамиздаги аксарият хўжаликларда битта пахтакорга 1,5 гектардан ер тўғри келади. Одатда, бригада ва звенода 35—50 киши ишлайди. Тажрибани механик тарзда жорий этиш эса индивидуал меҳнат ҳиссасини ҳисоблашни қийинлаштиради ва бу коллективларда маънавий психологик муҳитнинг ёмонлашувига олиб келади. Оқибатда, коллектив пудрат ва хўжалик ҳисобини жорий этишдан кўзда тутилган асосий мақсадга путур етади, меҳнатга ҳақ тўлаш ва унинг пировард натижалар билан ўзаро боғлиқлиги бузилади.

Бу алоқа нарядсиз ёки ишбай асосида ишлайдиган бўлинмаларни аванс билан таъминлаш шаклига боғлиқ бўлмаслиги керак. Фақат тўланадиган ҳақ даражасига, яна таъкидлайман — қўшимча тўланадиган ҳақ даражасига боғлиқ бўлиши лозим. Аслида ҳам колхозчи тўланадиган 1 сўм аванс ҳисобига йиллик даромад пайтида 5—6 тийиндан оладиган бўлса, унда пудратнинг истиқболи тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Қишлоқ меҳнатчилари декабрдан март ойигача иш ҳақи олмайдилар. Хўш, бу ойлар мобайнида колхозчида оила бюджети нима ҳисобига вужудга келади? Агар пировард маҳсулот учун ҳақ тўланмаслиги ҳисобга олинадиган бўлса, бундай саволнинг туғилиши, табиийдир.

Бу ерда Наманган областидаги қарийб ҳамма пахтакорлар пудратга ўтказилаётганлиги тилга олинди. Хўш, бу яхшими ёки ёмонми? Фикримизча, пудрат усули бир деҳқон ходим ҳисобига 10 гектардан зиёд пахтазор тўғри келадиган, техника воситаларини маневр қилиш имконияти бўлган қўриқ хўжаликларда энг кўп самара беради. Аҳоли зич жойлашган районларда эса пудратни ғўзага ишлов бериш даврида жорий қилган маъқулдир. Ҳар бир ишловчи ҳисобига 5 гектардан ер тўғри келадиган хўжалик ҳисобидаги звенолар қўшимча ишчи кучларини қамраб олган ҳолда шартномалар тузишлари мумкин.

Ҳамма жойда — қишлоқ хўжалигида коллектив пудратга ўтишни тезлаштириш учун яна нималар қилиш керак? Бунинг учун меҳнатга қараб ҳақ тўлашнинг белгиланган реал нормативларига риоя қилиш даркор. Ҳозирги мавжуд нормативлар қўшиб ёзишлар авж олган йилларда «эришилган» натижаларга қараб белгиланган.

В. И. АНТОНОВ:

— Энг муҳими, маъмуриятчиликка, ўтмиш йиллардаги расмиятчиликка йўл қўймаслик керак. Коллектив пудрат шартномалар тузишдан бошланади. Илгари шартномалар тузишда кўнгиллилик принциплари ва томонларнинг ўзаро мажбуриятларга риоя этишлари бузилиб келарди. Бунга ҳам йўл қўймаслик муҳимдир. Шу боисдан типовой шартномалар формалари нашр қилинди, барча область агросаноат комитетларида семинарлар ўтказилди, Давлат агросаноат комитети ходимлари жойларга бориб тушунтириш ишлари олиб бордилар.

Режалар ва истиқболлар

Илгариги хатолар ва нуқсонлардан қутулишни, коллектив пудратни жорий этишнинг ҳозирги босқичида юзага келадиган муаммоларни бартараф этишни ҳисобга олган ҳолда тармоқлар ўз олдиларига хўжалик юритишнинг бу илғор усулларини янада оммалаштириш ва чуқурлаштириш учун аниқ-равшан вазифаларни қўймоқдалар.

Ҳ. Ҳ. ҒУЛОМОВ:

— Яқин ойлар ичида «Ташсельмаш» заводида хўжалик ҳисобидаги бригадалар миқдорини умумий ҳисобда 80 процентгача етказамиз. Бу корхоналар маҳсулотларининг давлат қабулига ўтиши муносабати билан айниқса, муҳимдир. Бу вазифа учун ўз пули билан тўла равишда жавоб бермайдиган коллективдан юқори сифатли маҳсулот кутиш қийин. Шу боисдан ҳам давлат қабули жорий этилгач, заводда меҳнат унумдорлиги анча пасайиб кетди. Корхонадаги аввалги даражани қайта тиклаш, юқори кўрсаткичларга эришишда пудрат усули қўл келиши турган гап.

Бугунги кунда кўпгина ходимлардаги психологик тўсиқни рақамли программа билан бошқариладиган дастгоҳлар — мураккаб автомат ускуналарга хизмат қилувчи кишилардаги шерикларига бўлган ишонмаслик кайфиятини бартараф этиш муҳимдир. Қайта ишловчи марказлардаги ускуналар ниҳоятда қиммат бўлиб, уларга кетган харажатларни оқлаш учун уч сменада ишлаш керак. Бу ўринда аралаш бригадалар аъзоларида уни сменачиси уялтириб қўймайди ва машинани ишдан чиқармайди, деган қатъий ишонч бўлиши даркор.

К. П. ДУДИН:

— Очиқ айтиш керак, бизда ҳозир 8 та қурилиш бошқармаси янгича усулда ишлаяпти. Март ойида 15 та қурилиш бошқармаси, апрелда 18 та, май ойида эса яна 16 та қурилиш бошқармаси, шунингдек, 2-уйсозлик комбинати ва экспериментал ҳажмли-блокли уйсозлик комбинати коллектив пудратга ўтказилади. Кейинчалик бутун-бутун трестлар пудратга ўтади. Ноябрга келиб, бу иш ниҳоясига етказилади.

Коллектив пудрат ташкилий, техникавий, таркибий тадбирларсиз кўзланган самарани бермайди. Масалан, ҳозирги пайтда тор ихтисослаштирилган бўлинмалар тугал маҳсулот ишлаб чиқариш вазифасини ўз зиммасига ололмаслиги турган гап. Шу сабабдан биз, январь, февраль ойларида 2 та трестни тугатиб, уларни анча кучли трестлар билан бирлаштирдик. Бошқармалар, участкалар, бригадаларнинг комплекслилик даражаси оширилмоқда.

Қурилишларни моддий техника таъминотини ва бутлаштиришнинг бутун системасини яхшилаш — туб масаладир. Агар қурилишларда кичкинагина нарса етишмаса ҳам у пудрат тўғрисидаги шартноманинг бузилишига олиб келади. Бундай кўнгилсиз аҳволнинг олдини олиш мақсадида «Стройкомплект» махсус тресги вужудга келтирилмоқда. У ҳафталик — кундалик график асосида заводлар қошидаги омборлардан буюмларни қурилиш участкаларига жўнатиб туради. Худди шу ернинг ўзида маҳсулотларнинг сифати текширилади, ўзаро ҳисоб-китоблар амалга оширилади.

Биз ёрдамчи пудратчи ташкилотлар, транспортчилар ҳам шундай тайёргарлик ишлари олиб боришни истардик. Ана ўшанда биз коллектив пудратга таяниб, келаси йилиёқ Тошкентда 1 миллион 200 минг квадрат метр уй-жойни фойдаланишга топшира оламиз. Бу — юбилей йили учун белгиланган топшириққа нисбатан бир йўла 240 минг квадрат метр кўп уй-жой, демак. Бундан ташқари қўшимча равишда кўплаб ишлаб чиқариш ва социал маиший аҳамиятга молик объектлар ишга туширилади.

В. И. АНТОНОВ:

— Бизда деҳқончиликда пудрат бригадалари тез кўпаймоқда. Чорвачиликда эса бу иш анча оқсамоқда. Чунки фермалар озуқа билан 100 процент таъминланади, деб ҳеч ким кафолат бера олмайди. Шунга қарамай, бу соҳада ҳам силжиш бор. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, гўшт ва сутнинг 45—46 процентини пудратга ўтган коллективлар етиштириб бермоқда. Биз бир қанча базавий хўжаликларни белгилаб чиқдик. Чорвадорлар уларда илғор тажрибаларни ўрганиш, поток-цех ишлаб чиқариши шароитларида ишлаш усулларини ўзаро баҳам кўриш имкониятига эга бўладилар.

Қишлоқда коллектив пудратни жорий этиш туфайли ортиқча ишчи кучлари пайдо бўлади. Давлат агросаноат комитети уларни иш билан таъминлаш қувватига эга эмас. Ҳозир Фарғона водийсининг аҳоли зич районларида бўш меҳнат ресурсларидан фойдаланиш соҳасида дастлабки қадамлар қўйилмоқда. Яъни турли ҳунармандчилик корхоналари тузилмоқда, кооперативлар ташкил этилмоқда. Аммо булар жиддий социал проблемани ҳал этишнинг бир қисми, холос.

Фаровонлик ва интенсив ривожланишга ғамхўрлик

Пудрат усулини кенг жорий этиш, ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш билан боғлиқ муҳим муаммо шу тариқа юзага келади. Бу муаммо соф регионал характерга эга бўлиб, кўп жойларда, айниқса Фарғона водийси, Самарқанд ва Хоразм областларида ишда банд бўлмаган аҳоли сонининг кўпайиши билан боғлиқдир. Бўш ишчи кучлари нима билан шуғулланиши мумкин?

Ҳ. Н. ТОЖИЕВ:

— Биз Ўзбекистонда меҳнат ресурслари кўплиги ҳақида гапирамиз. Аммо деярлик ҳар бир корхонага кадрлар керак. Бу нарса, айниқса, машинасозлик заводларида яққол сезилади. Ҳамма гап шундаки, иш билан банд бўлмаган меҳнат ресурслари одатда халқ хўжалигига керакли бўлган замонавий ихтисосликларни эгаллашмаган. Масалан, малакали станокчилар, электриклар, сантехниклар, ускуналарни монтаж қилувчилар, созловчилар ва яна айниқса электрончилар, электрон ускуналари созловчилар каби янги касбларнинг вакиллари кўп етишмайди.

Керакли касб эгаларини тайёрлаш, кадрлар малакасини ошириш зарур. Мавжуд ҳунар-техника таълими системасини замонавий касбларга зудлик билан йўналтириш, корхоналарнинг ўзида кадрлар тайёрлашни кенгайтириш учун қўшимча чора-тадбирлар кўриш зарур.

Яна катта бир резерв — корхоналарни икки-уч сменалик иш режимига ўтказиш. Кўпгина заводлар, фабрикалар, бирлашмалар ҳозирдаёқ шундай ишламоқда. Бироқ, кўпгина корхоналар ишчиларнинг бир қисмини биринчи сменадан иккинчи ва учинчи сменаларга ўтказиш билангина чекландилар, холос. Ишчилар сони кўпайган бўлса ҳам, улар ҳали керакли миқдорда деб бўлмайди. Корхона раҳбарлари қўшимча ишчи кучлари учун хом ашё ва бошқа ресурслар ажратилмаётганлигидан шикоят қилмоқдалар.

Яна бир резерв бор. Қишлоқларда, район марказларида кўп меҳнат сарфланадиган тармоқларнинг корхоналари филиалларини ташкил қилиш, айни пайтда улар билан баравар социал-маиший иншоотлар — уй-жой бинолари, болалар муассасалари, маданий спорт комплекслари қуриш лозим. Бунда аҳолини социал жиҳатдан йўналтиришнинг, ўзгача принципиал усуллари муҳим аҳамиятга эга. Акс ҳолда, Жарқўрғон йигирув-тўқув филиалида юзага келган аҳволга ўхшаш вазият ҳамма жойда содир бўлиши мумкин. Бу ерда ўтган йили 545 киши ишга қабул қилинди, 400 киши эса ишдан бўшаб кетди.

Албатта, бу — бизларни ортиқча меҳнат ресурсларини республиканинг ва ундан ташқаридаги аҳоли кам яшайдиган районларга кўчириш масалалари билан шуғулланишдан холи қилмайди.

Меҳнат ресурслари муаммолари бўйича **В. И. Антонов, Ф. Қ. Қаюмов, Н. А. Хан**лар ҳам анчагина қимматли фикр-мулоҳазалар билдиришди.

* * *

Кенгашда ишлаб чиқариш турли тармоқлари ва фан намояндалари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **В. И. Огарок**, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари **А. П. Романовский**, республика партия, совет органларининг бошқа масъул ходимлари қатнашдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раиси **Р. Н. Нишонов** кенгаш натижаларига якун ясай туриб, бўлган ўзаро фикр алмашувлар халқ хўжалигида хўжалик ҳисобини, коллектив пудратнинг турли шаклларини жорий этиш билан боғлиқ равишда юзага келган аҳволни яхшироқ англаш, бундан буёнги ишларнинг конкрет участкаларини ва йўналишларини белгилаб олиш имконини берганлигини таъкидлаб ўтди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг бу масала юзасидан аҳволни таҳлил қилиш ва вазифаларни белгилаб олиш тўғрисидаги топшириғи ўз вақтида бўлди.

Хўжалик юритишнинг иқтисодий усулларини бошқарувни янада демократлаштирмай, ходимларнинг мустақиллигини ва ташаббускорлигини кенгайтирмай, оралиқ натижалар учун эмас, балки пировард кўрсаткичлар учун масъулиятни оширмай жорий қилиб бўлмайди.

Сўзга чиққанлар илғор тажрибаларни жорий этиш билан боғлиқ тадқиқотлар ва ҳаракатларда тарқоқлик борлигини, илғор тажрибаларни оператив умумлаштириш ва оммалаштириш системасининг йўқлигини ҳақли равишда кўрсатиб ўтдилар. Ҳисоб-китоб ишлари ва ҳисоботлар бериш масаласи ёмон йўлга қўйилган. Корхоналар ва ташкилотларда коллектив пудрат принциплари тўғрисида ягона изоҳ йўқ. Мавжуд статистика маълумотлари бу усулни жорий этиш ва ривожлантириш жараёнини чуқур таҳлил этиш имконини бермайди. Цехлар, бўлимлар, участкалар, корхоналар ёки хўжаликлар даражасида муаммоларни ҳал этишга комплекс ёндашув йўқ. Узоқ муддатга мўлжалланган иш ҳақи фондини вужудга келтиришнинг қатъий нормативлари яхши ишлаб чиқилмаган. Инженер техник ходимлар ва ёрдамчи ходимларни пудрат коллективларига жалб этишни, уларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни тартибга солувчи ягона принциплар йўқ. Пудрат коллективларининг ўз-ўзини бошқариш органлари фаолиятини ташкил этиш, уларнинг маъмурият билан муносабатларини тартибга солиш соҳасида аниқ тавсияномалар ишлаб чиқилмаган.

Хуллас, олдинда иш кўп. Илмий методик ва амалий ишларни мувофиқлаштириш, тарғибий-ташвиқий адабиётларни нашр қилиш учун махсус марказ ёки ишчи группасини ташкил қилиш лозимга ўхшайди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Давлат агросаноат комитети, Госплан, бошқа манфаатдор ташкилотлар бу ишга биттадан масъул ходимни ажратишлари мумкин. Шундай группаларни министрликлар ва идоралар, илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари ҳузурида тузиш мақсадга мувофиқдир. Уларнинг вазифаси — бу ишларнинг ҳаммасини коллектив пудратни ривожлантиришнинг барча комплекс масалаларига қаратишдан, экономистларни мавжуд аҳволни ўрганиш ва ёрдам бериш учун районлар ва хўжаликларга бириктириб қўйишдан иборатдир.

Илмий муассасаларнинг ҳар бир кафедраси қайси тармоққа ва қайси соҳага конкрет ҳисса қўшиши мумкинлигини белгилаб олишлари керак. Кенгашда деҳқончилик ва қурилишда коллектив пудратни жорий этиш тўғрисида кўп гап борди. Аммо бу дегани халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида бу соҳада аҳвол яхши эканлигини асло билдирмайди. Ҳамма жойда ташаббускорлик, ижодий изланиш керак.

Республика Марказий статистика бошқармаси министрликлар ва идоралар билан ҳамкорликда коллектив пудратни жорий этиш соҳасидаги ишларнинг аҳволи тўғрисидаги статистик ҳисоботни кўриб чиқиши ҳамда уни такомиллаштириш, шунингдек, жойлардан олинадиган ҳисоботларни таҳлил этиш натижаларидан хабардор қилиб туриш тартиби тўғрисидаги таклифларини киритиши лозим.

Ўзбекистон ССР Давлат меҳнат комитетига апрель ойи охиригача республика Молия, Юстиция министрликлари, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети билан биргаликда пудрат шароитларида бу илғор усулни амалда жорий этиш жараёнида аниқланган танг жойларни ҳисобга олган ҳолда ҳақ тўлаш тартибини белгиловчи норматив ҳужжатларни тайёрлаш топширилди. Бу ҳужжатларни такомиллаштириш бўйича ҳам аниқ таклифларни ишлаб чиқиш зарур. Бундан ташқари маъмуриятлар билан коллектив пудрат учун шартномалар тузиш тартибини белгиловчи мавжуд тавсияномалар, методик кўрсатмаларни ўрганиш ҳам даркордир.

Давлат агросаноат комитети, министрликлар оилавий звеноларда болаларни ҳам кенг кўламда ишга жалб этиш фактлари аниқланганлигини ҳисобга олиб, яқин вақт ичида меҳнатга қараб ҳақ тўлаш нормативларига яна бир карра назар ташлашлари ҳамда коллективлар ва айрим ходимларнинг реал имкониятларини ҳисобга олган ҳолда ажратиладиган ерлар майдонини ва бажариладиган турли ишлар ҳажмини белгилашлари керак.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитети, республика Давлат меҳнат комитети, министрликлар ва идоралар коллектив пудратни кенг жорий этишни ташкил этаётган пайтларида ишчи кучларининг бўшаб қолиш жараёни тезлашишини ҳисобга олишлари зарурлиги топширилди. Чунки бу жараённи тан олмаслик—турли салбий ҳолларнинг келиб чиқишига сабаб бўлади.

Бўшаб қолган кишиларни иш билан таъминлаш уларни янги касбларга ўқитишни ташкил этиш зарур. Табиийки, уларнинг бир қисми кооперативларга бирлашишлари мумкин. Яқинда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш соҳаларида, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришда кооперативлар ташкил этиш тўғрисидаги қарорлари эълон қилинди. Жойларда бу йўналишдаги ишларни яхшилаш керак.

Оммавий ахборот ва пропаганда воситалари олдида ҳам катта вазифалар турибди. Улар илғор тажрибаларни фаолроқ пропаганда қилишга, хўжалик ҳисоби, рентабеллик, фойда олиш, маҳсулот таннархи, иқтисод ва тежамкорлик каби категорияларга тез-тез мурожаат қилишга даъват этилганлар.

Коллектив пудратни кенг жорий қилиш кўпгина янги муаммоларни юзага келтириши турган гап. Уларни ҳал этишга юристлар, психологлар ва бошқа мутахассисларни жалб этиш фойдадан холи эмас. Жамиятимиз турмушининг барча жиҳатларини қайта қуриш талаб қилганидек, қўлни қўлга бериб, ғайрат-шижоат билан ҳаракат қилиш керак.

• *Анъанавий ҳамзахонлик кунлари*

ИНҚИЛОБ КУЙЧИСИ

КПССнинг тарихий XXVII съезди халқимиз олдига улуғвор вазифаларни қўйди, буларни бажаришда, яъни жамиятимизни маънавий камол топтиришда адабиёт ва санъат ходимларининг роли ниҳоятда катта эканлигини таъкидлади. Айниқса 70-80 йилларда иқтисодий ва ижтимоий ҳаётимизда содир бўлган турғунлик, консерватизм, негатив иллатларни кескин фош этишда, уларнинг илдизларини очишда ва ҳозир халқимизнинг маънавий ҳаётида, психологиясида юз бераётган ўзгаришларни акс эттиришда, партиямиз амалга ошираётган буюк ўзгаришларнинг, революцион жараёнларнинг моҳиятини очишда адабиёт зиммасига улкан вазифалар тушди.

Ҳамза замон билан боғланишнинг, халқ билан бирга улуғ идеаллар учун курашишнинг, давр ҳақиқатини имон-эътиқод билан ҳимоя қилишнинг, сўзни ва созни ўткир ғоявий қуролга айлан-

ҳақиқатга кирсун», деб ёзди. Ҳамза революциядан аввалги асарларида ҳақиқат излаганларни кўрсатган бўлса, революция кунлари ва ундан кейинги шеърлари, драма, трагедия, комедияларида ҳақиқат учун курашганларни меҳр-муҳаббат билан куйлади. Унинг Ғофири, Майсараси шундай фаол қаҳрамонлардан эди. «Лошмон фожиаси»даги Саидхонни «ҳақиқий инқилобчи», «ҳақиқат шаҳиди» деб таърифлайди.

Ҳамзанинг ўз ибораси билан айтганда у доим чин дилидан «халқ учун қайғуриб юрган» ижодкор эди ва халқ аҳволини яхшилашда уларга замон ҳақиқатини англатишда сўз санъатининг роли беқиёс кучли эканлигини чуқур ҳис этди. Кейинча ёзган бир мақоласида «Бутун инқилобий ташвиқотда» театрнинг, бадиий адабиётнинг таъсири беқиёс эканлигини таъкидлайди. Халқнинг қашшоқ ҳаётининг туб сабаби илмсизлик, жаҳолатда деб юрган пайтларида, яъни

ЗАМОНДОШИМИЗ

тиришнинг ажойиб намунасини кўрсатган эди. Унинг революцион руҳдаги асарлари, Октябрнинг жасўр солдати ва она-Ватаннинг содиқ фарзанди — граждани сифатида намоён бўлди, унинг шахсияти ҳар доим ўрнак бўлиб келди. Ҳамза ўз қаҳрамони тили орқали «Мени ёндирсанг ҳам бу пок маслагимдан қайтмайман!» деб қасамёд қилган эди ва буни амалда исботлади. У бадиий сўзи ва ижтимоий фаолияти билан фақат ҳақиқат ва яна ҳақиқат учун мардона курашди.

Ҳамза шеърларидаги революцион руҳни келтириб чиқарган, унинг қаҳрамонларини курашчан этган, уларни катта кулфат ва фожиалар билан юзма-юз қилган, улар олдига «ё ўлим, ё нажот» деган муаммони кўндаланг қўйган нуқта, куч худди шу ҳақиқат туйғусидир. Мана шу туйғу шоирнинг илк ғазалларидан тортиб то сўнгги шеъри ва драмасигача қон-қонига сингиб кетган. Қаранг, шоир нима дейди: «Ҳақиқат чашмаси бирла суғор ашжори имонинг», «Ҳақ қули бўлсанг, ҳақиқат риштасин тутғил мудом, зоҳиру ботин ҳақиқат наҳридан ободдир», «Ҳақиқат кўзинг оч, боқ олама, не можароси бор», «Хабаримиз йўқ на кун ҳақиқатидан, маънавий бизни кўмдилар». Ҳамза ижодининг бошланиш давридаёқ ўша замонда ҳақиқат йўқлиги, ҳақиқатгўйиларнинг оёқ-ости қилинаётганидан зорланди: Ҳақиқат сўзга боқмас, ҳеч киши бермас қулоғини», «Ҳақиқатгўйилар оёқ-остида» деб ёзди. Ҳамза ўша машъум тузум давридаги ҳаётни «заҳарли ҳаёт» деб таърифлади (шу номдаги пьесаси), яна бошқа асарида «ғурбатхона» деб ном қўйди. Чернишевский рус халқини зулмдан қутқариш йўли тўғрисида ўйлаб, ўз асарига «Нима қилмоқ керак?» деб ном қўйган бўлса ёки Некрасов «Россияда ким яхши яшайди?» асарида замон ҳақиқатини айтишга журъат этса, Ҳамза бир асарига тўппадан-тўғри «Ҳақиқат кимда?» деган сарлавҳани қўяди.

Бутун ижодида у шу «Ҳақиқат кимда?» деган саволга жавоб излади ва Улуғ Октябрь революцияси арафасида, шу революция кунлари бунга жавоб топди: ҳақиқат ишчи-деҳқонлар, бутун меҳнаткашлар оммаси томонида эканлигини айтиб, бор овози билан эски, ярамас тузумни фош этди, Улуғ Октябрни шарафлади. Ўша Октябрь арафаларида ёзган бир мақоласида «Ким ҳақиқатпараст, ким миллатни суювчи, ким ўз халқини бир кўзда кўрувчи, ким жамоат хизматига жону молин фидо этувчи айтилсун, бу майдону

ижодининг биринчи босқичида ҳам, халқни бахтиёр қилиш учун эски тузумни ағдариш зарур ва социалистик тузумни қуриш зарур деган ҳақиқатни англаб етган даврдаги асарларида ҳам тарғиботчилик, агитацион руҳ ҳоқим эди. Шунинг учун шоир халқни уйғонишга —иллатлардан қутулишга чақиради: «Ухлама, ўзбек эли, асри тараққий вақтида» дейди шеърида, «Очинг кўзингизни! Инқилоб даври келди!» дейди драмасида.

Ҳамзанинг доим, Октябрдан аввал ҳам, кейин ҳам дин, жаҳолат, хурофотга қарши муросасиз турганини алоҳида таъкидлаш керак. «Майсаранинг иши», «Бой ила хизматчи», «Шаҳрисабз маҳалласи Азимхўжа эшон билан Тошхўжа эшоннинг оғиз боғлашлари», «Пастки Шўролар тузмасида сайловга киролмаган бир эшон ўпкасига жавобан», «Эл қузғунлари», «Кўча боғи ашуласи» «Букун 8—март» каби асарлари дин ҳомийларини «меҳнаткашлар миясини хурофот билан заҳарловчи»лар сифатида кўрсатади (ибора Ҳамзаники). Улардан қанча тез қутулса, меҳнаткашларнинг «синфий онги ва идроки» шунча тез ўсади. Ҳамза хотин-қизларнинг озод бўлиши ва ижтимоий ҳаётда фаол қатнашиб, жамиятнинг камолоти учун ҳиссасини қўшишини доим орзу қилди. У динни аёлларнинг «қўлини боғлаган, кўзини кўр қилган хоин» сифатида кескин танқид қилди. Озодлик — «Ҳужум» душманларини кескин фош этди, «чин ҳақиқатни билмай» аёллар озодлигига ғов бўлганларга замон ҳақиқатини тушунтирди. Ҳамзадаги сиёсий туйғунинг, ижтимоий шуурнинг юксаклигини шундан ҳам билиш мумкинки, сохта масъул ишчиларни ҳам, амалпараст тўралар, порахўрлар, юлғичларни ҳам илғаб олди, уларга шафқатсиз турди. Порахўрни ўз тилидан бундай фош этади:

Сўзда, қуруқ қонун, дилда поралар,
Пора бермаганлар бўлур қоралар,
Шунинг учун кўкрагимдур ёралар,
Олғон чирвонларим ёдимга тушди.

Ҳамза замон руҳини чуқур ҳис этиб, унинг бош, етакчи дард-ташвишлари, орзу-идеаллари билан нафас олган сиёсий етук шоир эди. У ҳаммани «ҳукумат мақсадини яхши билиб» олишга ва бу ниятга «қарши кишилар»га шавқат қилмасликка, янги ҳаётни фидойиларча қуришга чақирди: «Тез ғайрат этинг, коммунизм бўлгани яхши». Мана, шоирнинг эзгу нияти! У доим келажак орзуси билан яшади ва «истиқболдан кўз юмган»ларни

И. Охунбобоев ва Ҳамза. Линографюрани А. ЦИГЛИНЦЕВ ишлаган.

сира кечирмади. Бугунни эмас, шу озодлик байроғининг ер курраси бўйлаб таралишини — «жаҳонни қизартишини» орзу қилди. Бунинг учун «Лениндан илм олиб жаҳонни уйғотайлик!», деди. Ҳамза Улуғ Октябрь революцияси халқларимизга берган буюк озодлик неъматидан дил-дилдан қувонади, ғурурланади:

Бутун дунё ишчилари
Бизга томон толпиниб.
Имтилишиб кўз туталар
Озодликни соғиниб.

Ҳамза энг аввало бу тузумдан, чин гуманистик фазилатидан қувонган эди — «инсонликни» одамларга қайтариб берганидан, «ҳамма халқларнинг бирлашиб» янги жамият қураётганидан, одамларга «бирлик, роҳат, тўқлик, ҳурлик» бахш этаётганидан ғурурланган эди. Шунинг учун ҳам Ҳамза инқилобчиларни ва янги ҳаёт қураётганларни —давр қаҳрамонларини эҳтирос билан улуғлади. Инқилобдан аввалги бир шеърида халқ аҳволининг оғирлигини ёзиб туриб, «Ниҳон, шулдир Туркистон қиссаси», дейди. «Янги саодат», «Учрашув» асарларини «роман» деб атаб, Туркистон халқининг қиссасини ҳикоя қилмоқчи бўлади. Халқни оғир аҳволдан қутқариш йўлларини излайди, ўз даврини таҳлил этади. Бир шеърида «Баёздир журналларимиз, Жамшиддир ромонимиз» деган мисра учрайди. Бунинг заминида ҳам роман, журнал замонанинг дард-ташвиши, маънавий изланишларига жавоб берувчи майдон эканлигини таъкидлаш ётади. Ҳамза, ўзининг таржимаи ҳолини қисқача баён қилиб бўлгач, шахсий ҳаёт йўли тўғрисида «яқинларда ўртачагина... бир роман ёзмоқ ўйиндадирман», деган орзусини ҳам қистириб кетади. Демак Ҳамза ўзини шу буюк революцион даврнинг, воқеаларнинг бир иштирокчиси, унда фаол қатнашган шахс ва ўзининг ҳаёт йўли орқали шу революцион воқеликни, революционерларни кўрсатиб бермоқчи бўлган.

Шоирнинг бу фикр ва ниятининг нақадар мантиқли эканлигини К. Яшиннинг унинг ҳақидаги «Ҳамза» романи, санъаткорлар гуруҳи томонидан яратилган «Оловли йўллар» номли кўп серияли телефильмлар ҳам тасдиқлайди. Буларга Ҳамза халқнинг орзу-идеали учун курашган революционер сифатида талқин қилинади ва унинг ҳаёт йўли баҳонасида халқнинг сиёсий, маънавий камолоти акс эттирилади.

Ҳамза ўз асарлари билан унинг образлари чизилган бадиий полотнолар орқали биз — замондошлари билан бирга қадам босмоқда.

С. МАМАЖОНОВ,
филология фанлари доктори.

ИЛМИЙ СЕССИЯ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институтида инқилоб куйчиси Ҳ. Ҳ. Ниёзийнинг ижодини ўрганишга бағишланган XXV анъанавий илмий сессия бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР ФАнинг мухбир аъзоси Ю. Султонов, филология фанлари доктори Ҳ. Абдусаматов, филология фанлари кандидатлари Ҳ. Қудратуллаев, Ғ. Мўминов, Р. Иброҳимова, Т. Зуфаров, Ф. Йўлдошева, Т. Алиқулов, институтнинг кичик илмий ходими Р. Баракаевлар Ҳамза ижоди ҳақида кенг маъруза қилдилар.

* * *

В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетида ҳам анъанавий VI ҳамзахонлик конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияни ўзбек филологияси факультети декани, доцент С. Фузаилов кириш сўзи билан очди.

Факультет олимларидан Б. Имомов, А. Алиев, К. Назаров, Ё. Ғуломов, Ф. Хусаинова, М. Аминова, Х. Назаров, Р. Сайфуллаева, А. Йўлдошев, Т. Маҳмуталиевлар революция куйчиси Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида илмий докладлар қилдилар.

ШОИР ВА ГРАЖДАНИН

Ўзбекистон совет ёзувчилари архиви ўзининг илмий ҳамда амалий аҳамияти жиҳатидан республикамиздаги йирик хазиналардан биридир. Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ижтимоий, ташкилотчилик ҳамда шахсий ҳаётига оид материалларнинг аксарияти Қўлёзмалар институти фондидан ўрин эгаллаб келмоқда. Қуйида эълон қилинаётган Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг айрим ҳужжатлари унинг жўшқин фаолиятидан мисоллардир:

«Ўртоқ Хўжаев!

Бугун болаларимиз «Доруш-шафақа» талаба шўросининг Муҳаммадхон труппаси тарафиндан консерватория фойдасина 4 пардалик театр қўйулур, зоти олийингизи келмоқлари диққат-назар ўлса билет қўндирдик.

Ҳамза».
1920 йил.

●

ШАҲОДАТНОМАЛАР:

«Ушбу шаҳодатнома бериладур маориф, маданият назорати тарафиндан биродар Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийға шул хусусдаким, мазкур биродарни 1923-нчи йил 1-нчи октябрдан эътиборан Хўжайли Иштирокиюн мудирлиғина тайин этилди.

Ушбуни дурустлиги имзолар ҳамда назоратнинг муҳри илан тасдиқ этиладур деб.

Мувақкат маориф нозири: (имзо)
Макотиб мудири: (имзо)
Масъул саркотиб: (имзо)»
1923 йил.

●

«Ушбу шаҳодатнома бериладур биродар Ҳамза Ниёзийға, мазкур биродар 29-нчи октябрдан қизил байрамнинг қизил майдонини Ваҳмадёр даҳасини тартибли даражада олиб бормоққа ҳақли комиссия бўлиб тайинланадур. Ушбу кундан бошлаб 2-нчи ноябргача мазкур бўйнига юкланган вазифасини ўтқарар. Тегишли байрам кунини нотайин этмаса қизил байрам жазосина масъул бўлажак деб ушбу шаҳодатнома тегишли имзо, муҳр ила таъйин этиладур деб,

Масъул котиб: (имзо)
Ташкилот мудири: (имзо)
Иш бошқарувчиси: (имзо)
1923 йил 29 октябрь.

●

«Берилди ушбу шаҳодатнома ўртоқ Ҳамза Ҳакимзода ўғлига шу тўғридаким, бу ўртоқ ҳақиқатдан Фарғона Вилоят миқёсида чақирилган зиёлилар маслаҳат мажлисининг вакилидур.

Шаҳодатнома тубандаги тегишли имзолар ва босилғон муҳр ила тасдиқланадур.

Чақириш комиссияси раиси: (имзо)
Саркотиб: (имзо)»
11 январь 1924 йил.

●

«Бериладур ушбу Хўжайли Вилоятининг интернат мудири биродар Ҳамза Ниёзийға шул тўғридаким, мазкурга 15-нчи июлдан 1 сентябргача, яъни бир ярим ойға истироҳатга рухсат этилди. Марказий Иштирокиюн фирқанинг резолюциясига биноан Хўжайли Маориф шуъбасининг 2-нчи мажлисининг 2-нчи моддаси бўйича мазкур Ҳамза Ниёзовга таклиф этиладур... Шунинг учун бутун Туркистон Шўро муассасаларини сўраймиз, мазкур биродарнинг бориб ҳам қайтувига ҳар турлик ёрдам кўргузуб йўллаб юборувингизни. Хўжайли Вилоятинда интернат мудирлик вазифасинда турмоқ учун мазкур шаҳодатнома дурустланадур, қўл қўюб муҳр босиладур.

Маориф шуъба мудири: (имзо)
Саркотиб: (имзо)

Ушбу шаҳодатномани дуруст топаман деб Вилоят ревком муовини: (имзо)
Саркотиб: (имзо)
Қозоқ—Қорақалпоқ Вилоят фирқа масъул саркотиби: (имзо)»
15 июль 1924 й.

●

«Ушбуни кўрсатгувчи ўртоқ, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ўғли ҳақиқатда Фарғона туман 2-нчи Шўролар Қурултойида сайланган Фарғона Туман Ижроия Қўмитасининг аъзосидир.

Тамға имзолар билан тасдиқланадур.

Фарғона Туман Ижроқўм раиси: (имзо)
Масъул котиби: (имзо)»
май 1926 й.

●

«Берилди ушбу шаҳодатнома ўртоқ Ҳамза Ҳакимзодаға шул тўғридаким, ўртоқ Ҳакимзодани Ўзбекистон Онг-сиёсий ва маориф Қўмитасининг шу йил 16-нчи октябрдаги 593-нчи сонли телеграмига мувофиқ, Онг-сиёсий ва маориф Қўмитасининг ихтиёрига юборилғусидир. Бинобарин шаҳодатномани тубандаги муҳр ва имзо ила тасдиқ қилинадур.

Ўртоқ Ҳакимзоданинг Самарқанд шаҳрига бориши ҳам қайтиб келиши учун сарф қилинғуси пул-кира ақчасини тўлашни Вилоят Онг-сиёсий билим Қўмитаси ўз устига олмайдур.

Фарғона Вилоят Онг-сиёсий билим Қўмитасининг раиси: (имзо)
Масъул котиб: (имзо)»
21 октябрь 1926 й.

●

«Шаҳодатнома бериладур биродар Ҳамза Ҳакимзода ўғлина сиёсий ташкилот тарафидин келган 15-нчи номерли хутбаға биноан... заводларни ишларин қарамоқ вазифасин адо этмак учун деб,

Марказ Касаба Шўро раиси муовини: (имзо)
Масъул қотиб: имзо»)
12 январь 1927 йил.

Ҳужжатларни нашрга тайлаганлар:

Саидбек ҲАСАНОВ ва Раҳима ШАРАФУТДИНОВА.

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг эрк, ватанпарварлик, маърифатпарварлик руҳи билан суғорилган ўлмас асарлари Иттифоқимиз халқлари ва кўплаб чет эл тилларида нашр этилган. Бу асарлар бугунги кунда ҳам дунё халқларини озодлик сари чорловчи қудратли куч сифатида ўқилмоқда, ўрганилмоқда.

С. Маҳкамов фотоси.

Чет элларда

• Хабарлар • воқеалар • фактлар

БЕЛЬГИЯНИНГ РАКЕТАЛАРГА ОИД ТАКЛИФИ

ПАРИЖ, 20 март. (ТАСС). Бельгия Европада ўртача олислик ядро ракеталарини тугатишга оид янги совет таклифлари асосида НАТО «ўз территориясида жойлаштиришни мўлжаллаган Американинг 32 та қанотли ракетасини жойлаштиришга йўл қўймайдиган тадбирлар»ни ишлаб чиқди. Мазкур мамлакат Бош министри Вильфрид Мартенс Франция президенти Франсуа Миттеран билан бўлиб ўтган музокаралардан кейин журналистлар билан учрашув чоғида шу ҳақда маълум қилди. Бельгия ҳукумати бошлиғининг айтишича, бу билан ўзига хос мораторий жорий этилади ва у ўртача олислик ракеталарини тугатишга оид Совет—Америка битимини тузишга кўмаклашиши керак.

Маълумки, Бельгия ҳукумати мамлакат кенг жамоатчилигининг норозилигига қарамай, 1985 йилнинг март ойида Вашингтоннинг тазйиқи остида мамлакатда Американинг 48 та қанотли ракетасини жойлаштиришга розилик берган ва ана шу ракеталардан дастлабки 16 таси Флоренндаги базага келтириб қўйилган эди. Шу тариқа гап НАТО графигига мувофиқ, 1988 йилгача жойлаштириб бўлиш кўзда тутилган 32 та ракета тўғрисида бормоқда.

РЕЙГАННИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ВАШИНГТОН, 20 март. **ТАСС мухбири Николай ТУРКАТЕНКО хабар қилади.** Оқ уйда бўлиб ўтган матбуот конференциясида президент Р. Рейган ракетадан мудофаа системаларини чеклаш тўғрисидаги Совет—Америка шартномасини «кенг талқин этиш»га ўтиш режаларидан мақсад Пентагоннинг «самовий урушлар» программаси таркибий қисмларини синаб кўриш ва уларни космосда жойлаштириш учун йўл очиш эканини эътироф этди. Президент АҚШ шу пайтгача мазкур ҳужжатнинг анъанавий талқинига амал қилиб келганлигини, чунки унинг сўзларига кўра, «бу нарса стратегик мудофаа ташаббуси учун ҳеч нарсани ўзгартирмаганлигини» айтди. «Аммо, — деб давом қилди у, — СМТ доирасидаги ишлар авж олдирила бориб, СМТ воситалари яратилган сари ракетадан мудофаа тўғрисидаги шартноманинг бундай тор талқин этилиши бизга халақит бериши ва янги системаларни яратиш юзасидан олиб бораётган ишларимизни орқага суриб юбориши мумкин бўлган пайт яқинлашиб келаётганини англадик». «Сиз бундай кенг талқин этиш тўғрисидаги хулосага анча олдин келгансиз. Хўш, уни сиз қанчалик тез амалга ошириш ниятидасиз?» — унга шундай савол берилди. «Биз ҳали қарор қабул қилганимиз йўқ, чунки ҳали ҳам тор талқин доирасида ҳаракат қилмоқдамиз ва ҳозирча бизда шу доирадан чиқиш учун асослар йўқ. Биз шундай қилгунимизча яна бирмунча вақт ўтади. «Президент ўзи айтганидек, шартномани «анча юмшоқроқ» талқин этиш йўли билан ушбу ҳужжатни барбод этишга ошкора замин ҳозирлаб, гўё Совет Иттифоқи ўз ҳаракатлари билан ракетадан мудофаа тўғрисидаги шартнома «доирасидан умуман чиқиб кетди», деб исботсиз даъво қилди. Маълумки, Қўшма Штатлар СҚЧ-2 шартномасини барбод этиш учун айни мана шундай баҳонадан фойдаланган эди.

ЭРОН-ИРОҚ ФРОНТИДА

БАҒДОД, 20 март. (ТАСС). Бутун Эрон—Ироқ фронти бўйлаб маҳаллий аҳамиятга молик жанглар давом этмоқда, деб хабар қилди Бош ҳарбий қўмондонлик. Марказий участкада Эрон бўлинмаларининг Ироқ қўшинлари олдинги марраларига ҳужум қилишга уринишлари қайтарилди. Басрадан шарқроқда ва Фао секторида артиллерия душман аскарлари ва техникасига жиддий талафот етказди.

Басранинг уй-жой районларини тўпга тутиш давом этди.

НИКОСИЯ, 20 март. (ТАСС). ИРНА агентлигининг хабар қилишича, неча фронтда артиллерия отишмалари бўлди, марказий ва жанубий участкаларда Басра районии ва Фао секторида эса кучли артиллерия отишмалари давом этди. Ўқ-дори ва ҳарбий техникани ташиётган 50 дан ортиқ юк машинаси, душманнинг бир неча артиллерия батареяси яксон қилинди.

Эрон ҳарбий денгиз кучларининг кемалари Ҳурмуз қўлтиғида 6 та хорижий юк кемасини тўхтатиб, уларни текширди. ИРНА агентлиги кўнгиллиларнинг янги қисмлари Эрон—Ироқ фронтига юборилганлигини хабар қилди.

ГФРдаги ядро ёнилғисини бойитиш заводида содир бўлган воқеа

БОНН, 20 март. (ТАСС). Бундан бир неча кун муқаддам ГФРдаги Гэссен вилоятининг Ханау шаҳрида жойлашган «Нукем» ядро ёнилғисини бойитиш заводида хавфли воқеа содир бўлди. Гэссен вилояти хўжалик министрининг хабар беришича, радиоактив плутоний ажралиб чиқиши оқибатида 14 ишчи анча миқдорда радиоактив нурланишга дучор бўлган.

Яқинда Ханаудаги бошқа бир «Алькем» ядро энергетикаси корхонасида ҳам фожиа рўй берган эди. Махсус коржомаси яхши ёпилмагани оқибатида бир ишчи анча миқдорда радиоактив нурланишга дучор бўлди.

«Кўкатпарастлар» партиясининг парламент фракцияси Гэссен хўжалик министрлигига мурожаат қилиб, бу фожиавий воқеалар тафсилотлари аниқлангунича, «Нукем» ва «Алькем» корхоналарида ишлаб чиқаришни дарҳол тўхтатиб туришни талаб қилди.

АТЛАНТИКАДА КУЧЛИ ДОВУЛ

ВАШИНГТОН, 20 март. (ТАСС). Атлантикада кейинги бир ярим ой мобайнида қаттиқ довуллар бўлиб турди. Шамолнинг тезлиги соатига 110 километргача етди. Довул зонасига тушиб қолган кемаларга баландлиги 16 метрга борадиган тўлқинлар ёпирилди. Офат 50 дан кўп денгизчини нобуд қилди. Ўнлаб кемалар ғарқ бўлди ёки жиддий шикастланди.

Атиги бир кунда — 24 февраль куни иккита савдо кемаси ва балиқчи кема офат зарбаларига бардош беролмай ғарқ бўлди. Мексиканинг «Таксппен» кемаси экипажидан 27 денгизчи бедарак йўқолди. Қарийб 12 минг тонна сиғимли бу кема тўлқинда қоқ иккига бўлиниб кетиб, Бермуд оролларидан бир ярим километр шимоли-ғарбда ғарқ бўлди. Орадан бир неча соат ўтгач, ўша районда Филиппиннинг «Балса-24» кемаси ағдарилиб кетди, экипажнинг 19 аъзосидан биргина кишини қутқариб қолиш мумкин бўлди. Ўша куни Американинг ғарқ бўлган «Делорес Мария» балиқчи кемаси командасидан уч киши ҳалок бўлди. Шундан икки ҳафта аввал Шимолий Атлантикада Туркиянинг «Бора исик» кемаси ғарқ бўлди. Кема экипажининг 27 аъзосидан уч кишини қутқариб бўлмади. Бир неча савдо кемаси офатга қарши курашда шу қадар жиддий шикастландики, ремонт қилиш учун дарҳол яқин портларга боришга мажбур бўлди.

Қутурган офат қурбонлари орасида Совет Иттифоқининг «Комсомолец Киргизии» кемаси ҳам бор.

• *«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан*

«СУДРАЛИШ»

Газетанинг шу йил 11 январь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада Пайариқ районидаги «Ленинизм» колхозида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни интенсивлаш эътибордан четда қолганлиги, ташаббус ва омилкорлик етишмаслиги туфайли бир неча йилдан бери халқ хўжалик планлари бажарилмай келинаётганлиги кўрсатиб ўтилган эди.

Ушбу мақола юзасидан **ПАЙАРИҚ РАЙОН АГРОСАНОАТ БИРЛАШМАСИ**дан шундай мазмунда жавоб олинди:

— Танқидий мақола колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилотининг кенгайтирилган йиғилишида район агросаноат бирлашмаси мутахассислари иштирокида муҳокама қилинди. Танқид тўғри, деб тан олинди.

Колхоз правлениеси, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари 1987 йилда ишлаб чиқариш планлари ва топшириқларининг тўла бажарилишини таъминлаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқдилар.

Хўжаликда иқтисодий ишларни тўғри йўлга қўя билмаганлиги учун бош экономист Ш. Қодиров вазифасидан бўшатилди.

Колхозда чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва давлатга сотиш планларини барбод қилганлиги, маҳсулот таннархини қимматлаштириб юборганлиги, қорамоллар зотини яхшилашни тўғри йўлга қўймаганлиги учун бош зоотехник Т. Норқўзиев сўнгги марта қаттиқ огоҳлантирилди.

Деҳқончилик агротехникасининг бузилишига йўл қўйганликлари ва қишлоқ хўжалик техникасидан самарали фойдаланмаганликлари учун колхоз бош агрономи А. Эрхонов ва бош инженер А. Ирисовлар огоҳлантирилдилар.

Йиллик пахта тайёрлаш планларини бажармаганликлари учун бригада бошлиқлари А. Умаров, Т. Сайпилов, Э. Хотамов, Қ. Хўжамовлар вазифаларидан четлатилдилар.

Фермада ҳисоб-китоб ишларини тўғри ташкил этмаганлиги учун ҳисобчи Бегалиев, ишда камчиликларга йўл қўйганлиги учун оссеминатор Лакаевлар лавозимларидан озод қилиндилар.

«ХОТИРЖАМЛИККА ЎРИН ЙЎҚ»

Газетанинг 1986 йил 255-сонида босилган юқоридаги сарлавҳали материалда Хисорак сув омбори қурилиши ишларидаги сусткашлик, хотиржамлик ва унинг сабаблари, илғорларни рағбатлантиришдаги нуқсонлар кўрсатиб ўтилган эди.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда шундай дейилади:

— Мақола «Гисаракгидрострой» тресги коллективи ўртасида кенг муҳокама этилди. Фактлар қисман тасдиқланди.

Қурилишни жадаллаштиришга имкон берадиган чора-тадбирлар амалга ошириляпти. Қурувчилар учун шарт-шароит яратилди. Ишга тушириш муддатларига тўлиқ амал қилинмоқда.

• *Очиқ эшиклар куни*

СИЗДАН ШИФО ТОПДИМ

Кеча Тошкентда медицина илмий-тадқиқот институтлари поликлиника ва диспансерларида аҳолига малакали медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилаш борасида «Очиқ эшиклар куни» бўлиб ўтди. Уларнинг ҳар бирида юзлаб беморлар ўз касалликлари бўйича консультация ва йўл-йўриқ олдилар. Бундай «Очиқ эшиклар куни» ҳар ойнинг учинчи шанбасида мунтазам ўтказилади.

Ўлка медицина илмий-тадқиқот институтидамиз. Институт директори, Ленин мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ё. Х. Тўрақулов бу ерда олиб борилаётган ишлар ҳақида сўзлаб берди.

— Институтимиз олимлари ва шифокорлари эндокринологиянинг барча соҳаси бўйича иш олиб боряпти, — дейди у. — Хусусан, қанд касаллигининг олдини олиш, аҳолининг санитария маданиятини ошириш биринчи галдаги вазифамиз бўляпти. Бунинг учун республика бўйлаб экспедициялар уюштиряпмиз, аҳоли ўртасида суҳбатлар ўтказяпмиз.

Суҳбат орасида биз куни кеча редакцияга ўлка медицина илмий-тадқиқот институти шифокорларига дил сўзларини изҳор қилган Бўстонлиқ район Нанай қишлоғилик Ш. Шоёқубовнинг мактубини кўрсатдик.

— Бундай миннатдорчилик хатлари бизга ҳам кўплаб келяпти, — дейди Ё. Тўрақулов. — Лекин бу билан барча ишларимиз яхши деб бўлмайди. Айрим область раҳбарлари қанд касаллигига дучор бўлган беморлар учун етарли шароит яратиб бермаётир. Бу кўпроқ Қорақалпоғистон автоном республикаси ва Сурхондарё областига тааллуқли.

Биз беморлар олдида ҳамиша ўзимизни масъулиятли ҳис этамиз. Бунинг учун тадқиқотчи ва шифокорларга яхши шароит яратилиши керак. Афсуски «Главташкентстрой»нинг 70-қурилиш бошқармаси олиб бораётган қурилиш ишлари муддати йилдан-йилга чўзиб келинмоқда. Тўққиз ой муқаддам қазилган хандақлар қувурлар йўқлиги сабабли шундоқлигича ётибди. Қурувчиларнинг сусткашлиги, масъулиятсизлиги ва интизомсизлиги тиббий ишларимизнинг яхшиланишига халал бераётир.

Ҳали соат 10 бўлмаёқ илмий-тадқиқот институти лабораториялари, хоналари гавжумлашди.

— Мен Тўрткўл шаҳридан келдим, — дейди Г. Титов номли мактаб ўқитувчиси Солия Сеитова. — «Очиқ эшиклар куни»ни эшитиб йўл-йўриқ олмоқчиман. Бу ердаги шифокорларнинг меҳрибонлиги, ғамхўрлиги, ширинсўзлиги туфайли шифо топгандай бўлдим.

Фарғоналик инженер-конструктор Е. Гаевни доцент Ҳ. Комилов ҳузурида учратдик. Евгений Михайлович заҳарли бўқоқ касаллигига мубтало бўлган. Олим унинг касаллик тарихи билан қизиқди, чуқур текшираркан операциясиз тузатиб бўлмаслигини айтди. Турли дори-дармон буюрди, уч ойдан сўнг операция қилиш зарурлигини таъкидлади.

— Операция қилдирсам шу дарддан қутуламанми? — дейди бемор.

— Бутунлай қолиб кетади, ишонаверинг.

Медицина фанлари кандидати З. Акбаров тошкентлик Р. Казаченкова, Р. Абатурова билан суҳбатлашмоқда. Қўшни хоналарда ҳам шифокор ва беморларнинг суҳбати авжида.

Бош врач З. Зуфарова, катта илмий ходим Т. Иброҳимов институт ходимларининг республика миқёсида олиб бораётган ишлари хусусида тўхталдилар. Бу ерда қанд касаллиги билан оғриган кишилар учун миллий таомлар менюси тузилган. Бу беморлар учун яхши самара бераётир.

Илмий-тадқиқот институтидан шифо топиб, йўл-йўриқ ва консультация олиб мамнун чиқаётган ўнлаб кишиларни учратдик. Улар орасида С. Сеитова ҳам бор эди.

— Шундай «Очиқ эшиклар куни» ҳамма жойда ўтказилса яхши бўларди.

Бу таклифга қўшилмасдан бўлмайди.

М. ПИРМАТОВ.

САМАРҚАНД. А. С. Пушкин номли область кутубхонасида «Соғлом танда — соғлом ақл» номли китоб-иллюстрация кўргазмаси очилди. Бу ерга қўйилган турли плакатлар томошабинларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Р. ҒАФУРОВ фотоси (ЎзТАГ).

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти қуйидаги китобларни ўзбек тилида босмадан чиқарди:

Манас. Қирғиз халқ эпоси. 200 бет. Баҳоси 1 сўм 50 тийин.

Асар юксак гуманизм руҳи билан суғорилган бўлиб, қирғиз халқи ҳаёти, тарихида кечган воқеалар, элатларнинг яшаш тарзи билан таништиради. Ундаги бетакрор қаҳрамонлар образи шиддаткорлиги, хотин-қизлар жасорати ҳақида куйланади.

Султон Жўра. Шеърлар, янги эртаклар. 76 бет. Баҳоси 25 тийин.

Тўпламга социализм қуриш учун толмас курашчи, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, Белоруссияни озод қилишда ҳалок бўлган Султон Жўранинг шеър ва янги эртаклари рус тилига таржима қилиб жамланган.

Ҳусниддин Шарипов. Яна висол. Шеърлар ва достонлар. 144 бет. Баҳоси 90 тийин.

Тўпламга бугунги кун нафаси уфуриб турган эркин шеърлар билан достонлар киритилган ва ундан қардош халқлар шеъриятидан қилинган таржималар ҳам ўрин олган.

Орзиқул Эргашев. Қисса ва ҳикоялар. 146 бет. Баҳоси 40 тийин.

Қиссада ҳар бир киши умр йўлида учраши мумкин бўлган ҳар қандай вазиятга тайёр туриши, тўсиқларни бартараф этишга куч тўплай олиши кераклиги, ҳикояларда эса болаликнинг беғубор, сеҳрли олами ҳақида баҳс юритилади.

Матназар Абдулҳакимов. Фасллар қўшиғи. Шеърлар. 60 бет. Баҳоси 20 тийин.

Тўпламга киритилган шеърларда муаллифнинг нотинч дунё, мураккаб ҳамда долғали ҳаёт, тиниқ ва беззавол севги ҳақидаги ўй ва кузатишлари мужассамланган.

Сулаймон Раҳмон. Дарахтларни уйғотади шаббода. Шеърлар. 136 бет. Баҳоси 65 тийин.

Тўпламга киритилган шеърларда она диёр, табиат манзаралари ва севги тараннум этилади ҳамда «Қанотлар» репортаж-достон ҳам ўрин олган.

ҚЎҒИРЧОҚ ТЕАТРИ — МЕҲМОНДА

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, республика Қўғирчоқ театри коллективи икки кун давомида Чимбой райони меҳнаткашлари ҳузурида меҳмон бўлди. Улар маданият саройида Исфандиёрнинг «Темирчи уста ва қиролича ҳақида эртак» спектаклини қўйиб беришди. Артистлардан Н. Кисилев, Г. Монахимова, Н. Данилова, С. Фадеева ва бошқалар ижро этган роллар томошабинларга жуда манзур бўлди.

Театр коллективи автоном республиканинг яна тўрт районида бўлади.

Ж. ШАКЕНОВ.

• *Спорт*

МАҲОРАТ МАКТАБИ

Бугун Бухорода «Совет Ўзбекистони» газетаси соврини учун марафонча югуриш ва спортча юриш бўйича республика мусобақаси байроғи кўтарилади

Республикамизда спортнинг енгил атлетика турини ривожлантириш, оммавийлигини таъминлаш йўлида изланишлар олиб борилмоқда. Ўзбекистонда енгил атлетика спортнинг севимли турларидан ҳисобланади. Машғулотларни узлуксиз ўтказиш, малакали спортчилар тарбиялаш учун шарт-шароитлар ҳам яхшиланмоқда.

Сирасини айтганда, имкониятлардан етарли фойдалана олмаяпмиз. Область марказларидаги ихтисослашган олий спорт мактаблари ва спорт иншоотларида резервларни ишга солишда сусткашлик қилинмоқда. Хусусан, Навоий ва Фарғонада ўрта ва олис масофага югуриш бўйича спорт мастерларини тарбиялаш учун етарли шароитлар бор. Бу ерларга РСФСР, Украина ва Латвия республикаларидан енгил атлетикачилар келиб машқ ўтказишаётгани ҳам шундан далолат.

Қизиғи шундаки, меҳмондўстликни ўрнига қўйиш важидан уларга энг яхши меҳмонхоналардан жой ажратилмоқда. Маҳаллий енгил атлетикачилар эса эътибордан четда қолмоқда. Оқибатда мамлакатимиз марказий районларидан келган тренерлар иқтидорли спортчиларимизни ўзлари билан олиб кетишга кўндирмоқдалар.

Умуман, Ўзбекистон иқлим шароити енгил атлетикачиларнинг йил бўйи узлуксиз машқ ўтказишига имкон беради. Шундай бўлгач, спортчиларимиз қачонгача Навоий, Фарғона ва Косонсой шаҳарларига бориб юрадилар. Наҳотки, бошқа шаҳарларда бундай шароит яратишнинг имкони бўлмаса?

Республикамиз пойтахтида қарийб 30 йил илгари енгил атлетикачилар учун спорт манежи барпо этилган эди. Аслида эса «Ёшлик» манежидан фақат енгил атлетикачилар фойдаланаётганлари йўқ. Бу ерда баскетбол, акробатика, қиличбозлик машқлари-ю мусобақалари ўтказиш одат тусини олган. Гимнастикачилар ҳам шу ерга келиб туришади. Манеж ўзига хос универсал залга айланиб қолган. Таътил кунлари арча байрамлари ўтказилаётгани ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Енгил атлетикачилар эса ўзлари учун қулайроқ бошқа жой излашга мажбур бўлмоқдалар.

Енгил атлетикани янада ривожлантириш учун барча областларнинг шу соҳадаги тренерлари ўз ишларини қайта қуриб олишлари зарур. Шунда мусобақаларда қатнашишни ихтиёр этмай келаётган Навоий, Сурхондарё, Жиззах, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССРда ҳам силжиш бошланган бўлур эди. Йирик мусобақаларга тайёргарлик пайтлари фақат Тошкент ва пойтахт области ҳамда андижонлик спортчиларгагина умид боғлаб ўтирмасдик.

Енгил атлетиканинг қизиқарли турларидан ҳисобланган марафонча югуриш ва спортча юришни ривожлантириш ва оммавийлигига эришишда газета соврини учун ўтказиб келинаётган республика мусобақалари муҳим аҳамият касб этаётганини эътироф этиш керак. Совриндорлик баҳси мамлакат миқёсида эътибор қозонмоқда. Демак, мусобақа географияси кенгайиб боряпти. Республика марафончилари сафи эса сон ва сифат жиҳатидан яхшиланмоқда. Чирчиқ шаҳрида биринчи бор ўтказилган мусобақада ўнлаб марафончи тўрт масофа бўйлаб ўзаро баҳслашган бўлса, кейинги йилларда юзлаб югурувчи ва юрувчилар 12 та масофада марра сари интилмоқдалар.

Марафончиларимиз орасида 50 дан ортиқ спорт мастери борлиги, халқаро классдаги спорт мастерлари кўпаяётгани бу борада амалга оширилаётган ишларимиз самарасидир. Газета соврини учун мусобақаларда иштирок этган марафончилар бугунги кунда жойларда мураббийлик ҳаракатини йўлга қўймоқдалар. Бухородан Раис Насибулин, ангренлик Владимир Белобородов, Андижондан Тоир Темировлар умидли марафончиларни тарбияламоқдалар.

Бухорода ўтказиладиган мусобақада Ставрополь ўлкаси, Қирғизистон, Тожикистон республикаларидан келган югурувчилар ҳам иштирок этадилар. Республикамизнинг 200 га яқин иштирокчиси ўртасида асосий марафон — 42 километр-у 195 метрга югуришдан ташқари 5, 10, 20 ва 30 километрга югуриш ва спортча юриш баҳслари уюштирилади. Асосий мусобақалар олдидан меҳнаткашлар ва ўқувчилардан иборат кўп минг кишилик оммавий югуришлар ташкил этилади. Бир сўз билан айтганда «Совет Ўзбекистони» газетаси соврини учун ўтказилаётган навбатдаги мусобақа ҳам оммавийлик ва маҳорат мактаби бўлиши кутилмоқда.

А. НОРМУРОДОВ.
марафончилар республика терма командасининг катта тренери.

ФУТБОЛ:

ЯРИМ ФИНАЛЧИЛАР АНИҚЛАНДИ

Европа қитъаси футбол совриндлари учун ярим финалда қатнашадиган командалар маълум бўлди. Дастлабки учрашув 8 апрелда, такрорий ўйинлар эса 22 апрелда ўтказилади.

Киевнинг динамочилари чемпионлар кубоги мусобақасида иштирок этишаётир. Улар ярим финалда Португалиянинг «Порто» клуби билан мусобақалашадилар. «Порто» Португалиянинг тўққиз марта чемпиони, беш марта кубоги эгасидир. Ҳозир мамлакат чемпионатида иккинчи ўринда бораётир. 23 учрашувдан сўнг, 36 очко жамғарган.

ВОЛЕЙБОЛ:

МУСОБАҚАНИ ДАВОМ ЭТТИРИБ

Ригада мамлакат биринчилиги учун (эркаклар командалари) иккинчи давра ўйинлари бошланди. Латвия пойтахтидаги мусобақаларда Ленинграднинг «Автомобилист», Свердловскнинг «Уралэнергомаш», Тошкентнинг «Динамо», Вильнюснинг «Куроаппаратура», Новосибирскнинг «Север» ҳамда маҳаллий «Радиотехник» командалари иштирок этишаётир. Дастлабки турда Тошкентнинг динамочилари «Куроаппаратура» командаси билан учрашиб, ғалаба қозондилар. Ўйин 3:0 ҳисобида тугади. Худди шундай ҳисоб «Автомобилист» — «Север» ўртасидаги учрашувда ҳам қайд этилди. Унда Ленинград волейболчилари зафар қучди.

Редактор **Л. ҚАЮМОВ.**

• Телевидениенинг ҳафталик программаси • 23—29 март

23 март, душанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Футбол шарҳи. 10.00 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 12.20 — Ҳужжатли фильм. 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Горнчилар, қаердасиз! 17.10 — ВЛКСМ XX съезди олдидан. 17.55 — Болалар учун фильм. 18.25 — Футбол шарҳи. 19.10 — Дунё воқеалари. 19.25 — «Кубань» агросаноат комбинати ҳақида ҳикоя. 20.00 — Илтимосингизга биноан. 21.30 — Время. 22.05 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 2-серия. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.25 — Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Ўқув кўрсатуви. 10.05 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Тарих. 12.05 — Қишлоқ хўжалик билимлари университети. 13.20 — Н. В. Гоголь. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари. 14.20 — Дин ва сиёсат. 14.50 — Ўқувчиларга физиология ва гигиена тўғрисида. 15.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.45 — Халқаро панорама. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Покистон миллий ашула ва рақс ансамбли концерти. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 22.35 — Спорт программаси. 00.40 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Ватанимни шарафлайман. 7.40 — Телефильм. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.20 — Ҳужжатли фильм. 8.30 — Ахборот. 16.35 — Қизиқарли математика. 17.05 — Мўъжизалар куни. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Хотира кунига. Ҳужжатли фильмлар. 18.15 — Ёшлик. 19.00 — Мультфильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Энг муҳими — сифат. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Музика истиқболи эгалари. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 23.05 — Бугун оламда нима гап?

ЎзТВ-II. 19.30 — Совет Иттифоқи шаҳарлари. 20.20 — «Ўзгалар бахти». Бадиий фильм. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ:** 22.05 — «Казаклар». Бадиий фильм.

24 март, сешанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 2 ва 3-сериялар. 11.30 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Ҳужжатли фильм. 17.15 — Дастхат. 18.30 — Бепоён Ватаним менинг. Фотоконкурс. 18.40 — Болалар учун фильм. 19.10 — Қишлоқ хўжалик билимлари университети. 19.55 — Дунё воқеалари. 20.10 — СССР Давлат филармонияси фондидан. 21.30 — Время. 22.05 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм, 3-серия. 23.10 — Дунё воқеалари. 23.20 — Эстрада концерти.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Будильник. 10.05 — Мультфильмлар. 10.35 — Рус тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Болалар учун фильм. 12.40 — Француз тили. 13.10 — «Кўнгиллилар». Бадиий фильм. 14.40 — Шимолий Осетия телевидение студиясининг программаси. 15.40 — СССР халқ артисти Г. Жубанованинг авторлик кечаси. 16.50 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.00 — Бобслей. СССР чемпионати. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.00 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Баскетбол. СССР чемпионати. 23.40 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Болалар учун фильм-балет. 7.40 — Пионер телетайпи. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ахборот. 8.20 — Рақслар гулдастаси. 16.35 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Театр ва замон. 19.00 — Миллионлар ленинча университети. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Хотира кунига. 20.00 — ЎзССР Давлат спорт комитети соврини учун футбол бўйича турнир. «Пахтакор» — «Даугава» (Рига). 20.45 — Ахборот. 21.05 — Чолғу куйлари кечаси. 21.30 — Время. 22.05 — «Хат ва ҳаёт». 22.50 — Воҳа булбули.

ЎзТВ-II. 19.30 — «Хотира белгиси». Бадиий фильм. 20.55 — Техника мавсумга шайми?

25 март, чоршанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 3 ва 4-сериялар. 11.40 — Орадан олти йил ўтгач. 12.20 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Концерт. 17.45 — Мультфильм. 17.55 — Кино шарҳи. 18.40 — Болалар учун фильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — «Ўзгалар». Телеочерк. 21.15 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Шахмат оламида. 22.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 4-серия. 23.30 — Дунё воқеалари. 23.40 — Дунё ва ёшлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Концерт. 10.50 — Шахмат мактаби. 11.20 — СПТУ ўқувчиларига. 11.50 — Болалар учун фильм. 12.55 — Немис тили. 13.25 — Юлиус Фучик ҳақида ҳикоялар. 14.15 — Илмий-оммабоп фильм. 14.35 — Янгиликлар. 14.55 — Бадиий фильм. 15.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Жаҳон музикаси маданияти хазинасидан. 19.40 — Ёзги вақтга ўтиш ҳақида. 19.50 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Музикали киоск. 21.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 22.35 — Қиличбозлик. СССР чемпионати. 23.05 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Ота-оналарга болалар ҳақида. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Севги тароналари. 16.35 — Рус тили — армия хизматига чақирилувчилар учун. 17.10 — Телефильм. 17.40 — Абитуриент-87. 18.15 — Мультфильм. 18.30 — Ёшлик. 19.00 — Чорвадор. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Халқ контроли экрани. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Сен кутган баҳор. 21.30 — Время. 22.05 — Фан ва дин. 22.35 — Телевидение фондидан.

ЎзТВ-II. 19.30 — Спорт кинопанорамаси. 20.05 — Пионер телетайпи. 20.15 — Ритмик гимнастика. 20.35 — Телефильм. 20.45 — Театр ҳақида мунозаралар. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ:** «Жума кунлари карта ўйини». Бадиий фильм.

26 март, пайшанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 4 ва 5-сериялар. 11.35 ва 16.30 — Янгиликлар. 15.45 — Спорт ва шахс. 17.15 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.00 — ВЛКСМ XX съезди олдидан. 18.30 — Болалар учун фильм. 19.05 — Фан ва турмуш. 19.40 — Дунё воқеалари. 19.55 — Концерт. 20.20 — Жаҳон — камера кўзгусида. 21.30 — Время. 22.05 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм, 5-серия. 23.10 — Дунё воқеалари. 23.20 — РСФСРда хизмат кўрсатган артист М. Кристалинскаяга бағишланган кўрсатув.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Концерт. 10.05 — Бизнинг боғ. 10.35 — Фильм-концерт. 11.20 — СПТУ ўқувчиларига. 11.50 — Мультфильм. 12.20 — Испан тили. 12.50 — Бадиий фильм. 14.05 — Биз каби, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 15.05 — Ирина Осипова чалади. 15.30 — Рассомлар ҳақида ҳикоялар. 16.00 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Халқаро конкурс лауреати Ю. Сидоров чалади. 19.00 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 20.00 — Ҳамдўстлик. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ритмик гимнастика. 21.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.35 — Янгиликлар. 22.45 — Қиличбозлик. СССР чемпионати.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Ҳужжатли фильм. 7.50 — Салом, кичкинтойлар. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Ялла ва рақслар. 16.35 — Қизиқувчилар экрани. 17.05 — Хотира кунига. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Боғларда баҳор. 18.15 — Инсон болаликдан бошланади. 18.50 — Интенсивлаштириш беш йиллик шиори. 19.20 — Мультфильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — И. Катаев куйлайди. 20.30 — Ахборот. 20.55 — Шоирлар хиёбони. 21.30 — Время. 22.05 — Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион университети. 22.35 — «Ҳамза». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.30 — Болалар учун фильмлар. 20.05 — Реклама. 20.15 — Ёшлик. 21.30 — Время. **ДУШАНБА:** 22.05 — Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида Қонун лойиҳасини муҳокама қиламиз. 23.05 — «Бир бор экан...» Бадиий фильм.

27 март, жума

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 5 ва 6-сериялар. 11.35 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Қувноқ стартлар. 17.30 — Ҳужжатли фильмлар. 19.15 — Инсон ва қонун. 19.45 — Дунё воқеалари. 20.10 — Театр шаҳри. 21.30 — Время. 22.05 — Шахмат оламида. 22.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм, 6-серия. 23.30 — Дунё воқеалари. 23.40 — Концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Онамларнинг мактаби. 10.05 — К. Гоцци. «Ворон». Спектакль. 12.05 — Инглиз тили. 12.35 — Болалар учун фильм. 14.05 — Қишлоқ янгиликлари. 15.05 — Концерт. 16.15 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Бизнинг уй. 19.30 — Саёҳатчилар клуби. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Концерт. 21.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.30 — Время. 22.05 — Илмий-оммабоп фильм. 23.15 — Қўл тўпи. СССР чемпионати. 23.50 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Ўринбосарлар улғаймоқда. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ахборот. 8.20 — Тонгги тароналар. 16.35 — Телефильм. 17.10 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Техника ижодиёти мактаби. 18.15 — Ёшлик. 18.50 — «Артек табассуми». 19.20 — Хотира кунига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — «Кўзи очилди». Ниқоблар йиртилганда туркумидан. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳўжасизликка қарши курашамиз! 22.45 — Бугун оламда нима гап? 23.00 — Эртага — премьера.

ЎзТВ-II. 19.25 — «Йилқи ўғирлаш». Бадиий фильм. 20.40 — Ритмик гимнастика. 21.00 — Хотира кунига. 21.30 — Время. Фрунзе кўрсатади. 22.05 — «Муваффақият». Бадиий фильм.

28 март, шанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 6-серия. 10.30 — АБВГДейка. 11.00 — Фильм-концерт. 11.50 — Ёзги вақтга ўтиш ҳақида. 12.00 — Ҳамдўстлик. 12.30 — Ҳайвонот оламида. 13.30 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 14.00 — Очиқчасига суҳбат. 15.30 — Дунё воқеалари. 15.45 — Ғоя талаб қилинади. 16.45 — Ҳужжатли фильм. 17.45 — «Челюскинчилар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 20.10 — Мультфильм. 20.25 — Совет ва Америка журналистлари суҳбати. 21.15 — Халқ оҳанглари. 21.30 — Время. 22.05 — Шанба оқшомида. 23.50 — Илмий-оммабоп фильм. 00.20 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Лирик поэма. 9.30 — Ритмик гимнастика. 10.00 — Тонгги почта. 10.30 — Жаҳон бадиий маданияти. 11.25 — Бадиий фильм. 12.30 — Фильм-спектакль. 14.10 — Здоровье. 14.40 — Ҳужжатли фильм. 15.10 — Қорақалпоғистон АССР давлат ашула ва рақс ансамбли концерти. 15.20 — «Ўн иккинчи тун». Бадиий фильм. 16.45 — Ҳаракат хавфсизлиги чун. 16.30 — Концерт. 18.50 — Телеочерк. 19.15 — Концерт. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.05 — РСФСРда хизмат кўрсатган артист Эмилия Москвина чалади. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар!. 20.45 — Спорт гимнастикаси. 21.30 — Время. 22.05 — Чет эл фильмлари экрани. 23.20 — Футбол. СССР чемпионати.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Баҳор, табассум, яхши кайфият. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.10 — Спортивний Ўзбекистан. 9.40 — Врач маслаҳати. 9.50 — «Буратинонинг саргузаштлари». Бадиий фильм, 1-серия. 10.55 — Ёш олимлар телеклуби. 11.25 — Оналар мактаби. 11.55 — Ёшлар экрани. 12.40 — Ёшлик. 14.15 — Демократия мактаби. 14.30 — Болалар учун концерт. 15.10 — Замандас. 18.10 — Дўстлик экрани. 19.00 — Ахборот. 19.45 — Ёшлик. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Рақҳоса хиром этганда. 21.30 — Время. 22.05 — Ахборот танқид қилган эди... 22.15 — Оталар сўзи — ақлнинг кўзи.

29 март, якшанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Ритмик гимнастика. 10.00 — Спортлото. 10.15 — Будильник. 10.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 11.45 — Тонгги почта. 12.15 — «Истеъдод». 12.45 — Музикали киоск. 13.15 — Қишлоқ янгиликлари. 14.15 — Здоровье. 15.00 — Ўртоқ қўшиқ. 15.50 — Илмий-оммабоп фильм. 16.00 — Сиз бунга қодирсиз. 16.45 — «Робот билан ҳазиллашмайдилар». Бадиий фильм. 18.05 — Музикали кўрсатув. 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — Ветеранлар. Сизлар учун. 20.00 — Кинопанорама. 21.30 — Время. 22.00 — Шахмат оламида. 22.10 — «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Бадиий фильм. 7-серия. 23.20 — Янгиликлар. 23.30 — Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг. 9.20 — Бадиий фильм. 10.35 — Жаҳон музикаси маданияти хазинасидан. 11.10 — Рус тили. 11.40 — Латвия телевидениесининг программаси. 13.00 — Дунё ва ёшлар. 14.00 — Инсон институти. 15.00 — Мультфильмлар. 15.30 — Телевизион театр таклиф этади. 18.15 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Абрамцево музей-қўрғони. 19.30 — Спорт гимнастикаси. Халқаро мусобақа. 20.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Концерт. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. СССР чемпионати. 22.45 — Тео Адам таклиф қилади. 24.00 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Ҳужжатли фильм. 8.30 — Время. 9.10 — Ҳужжатли фильм. 9.50 — Биргаликда куйлаймиз. 10.45 — «Буратинонинг саргузашти». Бадиий фильм. 2-серия. 11.50 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган республика областлари ва ҚҚАССР театрларининг телефестивали. 13.50 — Шахмат мактаби. 14.20 — «Ҳужум» ҳаракатининг 60 йиллигига. 15.30 — Мактаб ўқувчилари учун «Қўшиғим, жон қўшиғим». 16.30 — Реклама. 18.30 — Мультфильм. 18.40 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Хотира кунига. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Хотира кунига. 21.30 — Время. 22.05 — Қўшиққа айланган умр. 22.45 — Ҳаёт излари.

Р. — 08642. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 66. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12